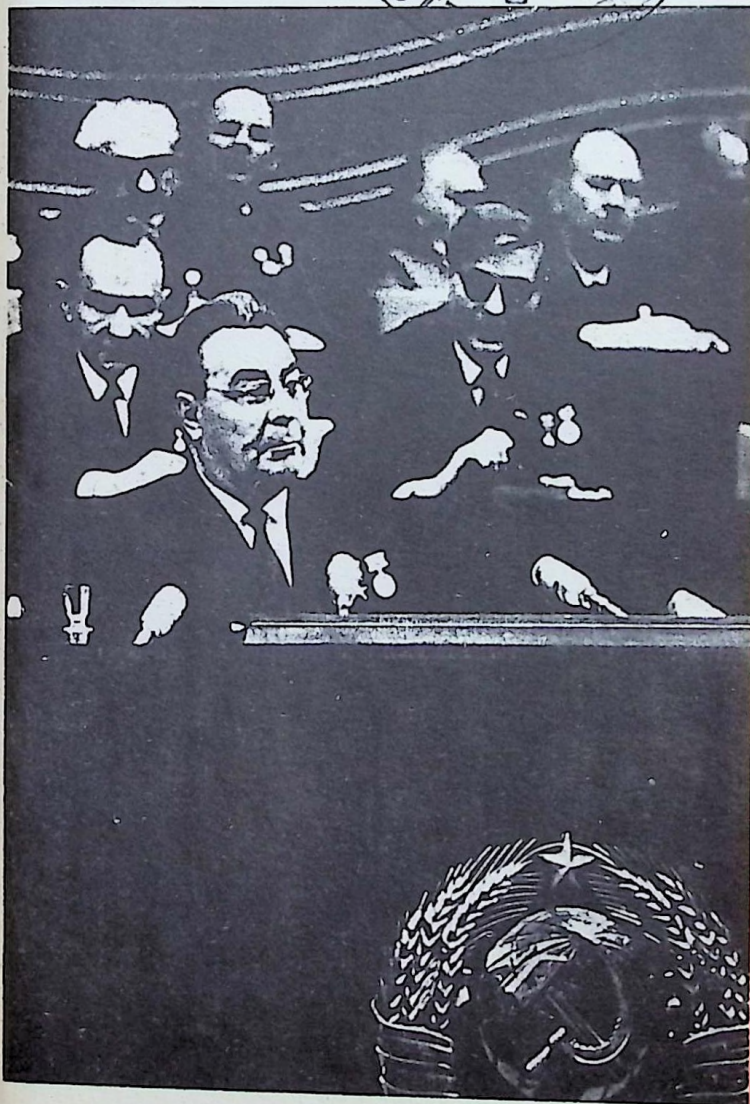

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

TEORETISK TIDSSKRIFT FOR KOMMUNISTISK
FORBUND MARXISTER-LENINISTER. NR.2 1974

INDHOLD:

Reformismens
krise og reaktionens
offensiv

Om 'fredelig
overgang til
socialismen'

Revolution og
revisionisme

Det nye økonomiske
system
i Ungarn

Det nationale
spørgsmål

MARXISTISK-
LENINISTISK
FORLAG

Marxistisk-Leninistisk Forlag har endvidere udgivet følgende bøger og pjecer:

V.I. Lenin:

Staten 22 s. 2,25

J.V. Stalin:

Om dialektisk og historisk materialisme 45 s. 4,50

J.V. Stalin:

Om leninismens grundlag 103 s. 9,75

Mao Tsetung:

Om praksis. Om modsigelse 63 s. 4,75

Kinas kommunistiske Parti:

Om Hrustjovs forlorne kommunisme og dens historiske lære for verden 50 s. 5,00

KEML:

Marxismen-Leninismen-Mao Tsetung-tænkningen - en introduktion 22 s. 1,50

KEML:

Grundstudier i Marxismen-Leninismen-Mao Tsetung-tænkningen 84 s. 7,25

Bo Gustafsson:

Stemmeretten under kapitalismen. Det kommunistiske parti 28 s. 2,75

4.00 i.m.

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

**TEORETISK
TIDSSKRIFT
FOR
KOMMUNISTISK
FORBUND
MARXISTER -
LENINISTER**

MARXISTISK · LENINISTISK FORLAG

1974

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

Redigeres af et udvalg.

Ansvarshavende redaktør: B.Jensen.

Abonnement: 20,00 kr. (4 numre). For institutioner:
35,00 kr. Pengene indsættes på Giro 21 41 27, Marx-
istisk-Leninistisk Forlag, Ravnsborg Tværgade 7,
2200 København N.

INDHOLD:

Reformismens krise og reaktionens offensiv.....	side 5
Om "fredelig overgang til socialismen".....	side 15
Revolution og revisionisme.....	side 37
Det nye økonomiske system i Ungarn.....	side 50
Det nationale spørgsmål.....	side 64

Forsidebilledet viser ypperste-repræsentanten for den herskende klasse i Sovjetunionen, Leonid Bresjnev, holde tale til den Øverste Sovjet. Bag ham ses bl.a. den revisionistiske chef-ideolog Suszlov.

REFORMISMENS KRISE OG REAKTIONENS OFFENSIV

Resultatet af folketingsvalget den 4. december 1973 var et udtryk for den danske kapitalismes problemer og for de politiske forskydninger, som er et resultat heraf. Vi vil i det følgende vurdere disse forskydninger og den klassekampssituation, som de aftegner.

Den socialdemokratiske reformismes krise, den reaktionære offensiv og revisionismens styrkelse er de væsentligste elementer i den aktuelle danske klassekampssituation. Denne situation stiller nye krav til KFML og til hele den revolutionære venstrefløj.

REDAKTIONEN.

Folketingsvalget den 4. december var udtryk for, at den socialdemokratiske drøm om "velfærdsstaten" er blevet afsløret som forløjet og falsk.

Dette skyldes ikke, at Danmark idag befinder sig i en økonomisk krisesituation. Vi har højkonjunktur, dvs. høj beskæftigelse, stigende priser, betydelig købekraft.

Men kapitalismens indre modsætninger slår igennem på andre måder end i form af en traditionel krise. Den hastige tekniske udvikling, der stiller enorme krav til en fornyelse af produktionsapparatet tvinger de indbyrdes konkurrerende kapitalister, ikke mindst de indbyrdes konkurrerende nationale som internationale monopolgrupper, til at skærpe udbytningen.

Som bekendt kan maskiner ikke skabe værdi. Det kan kun den menneskelige arbejdskraft. Den accellererende tekniske

udvikling medfører, at den konstante kapital - produktionsmidler og hjælpestoffer - øges i forhold til den variable kapital - arbejdskraften. For at kapitalen kan opretholde sit profitniveau, tvinges den derfor til at forsøge at presse mere merarbejde ud af arbejdskraften gennem øget arbejdsintensitet og gennem at presse lønningerne ned. Samtidig nødvendiggør det stadig mere avancerede og komplicerede produktionsapparat en bedre uddannelse af arbejdskraften.

Det er staten, som skal sørge for uddannelsen, den sociale sikring, transporten, børnepasningen, og gennem invalide- og alderdomsforsorgen skal den tage sig af den forbrugte og udslidte arbejdskraft.

Og gennem en økonomisk politik, der holder kapitalisterne skadesløse, det, der i den borgerlige økonomi hedder "at holde omkostningsniveauet nede", skal staten sikre kapitalisternes konkurrenceevne og profiler.

Dette har medført, at statens udgifter udgør en stadig voksende del af nationalproduktet, og at antallet af offentligt ansatte er steget meget kraftigt. Den nødvendige følge af denne udvikling har været et kraftigt stigende skattetryk på lønarbejderklassen.

Skattetrykket og inflationen udhuler konstant lønarbejdernes disponible indkomst og truer dermed den levestandard, som lønarbejderklassen har tilkæmpet sig. En aktiv og vedholdende lønkamp er i denne situation derfor nødvendig for at lønarbejderklassen blot kan forsvare sin nuværende levestandard.

Det er gammel marxistisk lærdom, at selve udbytningsforholdet er skjult. Det ser ud, som om den, der sælger sin arbejdskraft, også får en rimelig løn for det antal timer, vedkommende arbejder. Reformismen har med sin classesamarbejdspolitik underbygget denne illusion. I stedet for at afsløre udbytningsforholdet har Socialdemokratiet tilsløret det ved at påstå, at classeskel og classeskamp er "forældede" og ved at udbrede det synspunkt at arbejde og kapital behøver hinanden....

Det, der umiddelbart fornemmes af arbejderklassen, er således ikke kapitalisternes udbytning, men først og fremmest

statsindgrebene. Når Glistrup manende demonstrerer statens grådige hånd i lønningsposen, spiller han på en daglig trækprocentserfaring. Kapitalens skjulte hånd trækkes ikke frem.

Og mens Socialdemokratiet og LO-toppen på den ene side har manet til "samfundssind" og mådehold, har socialdemokratiske regeringer på den anden side gennemført den ene forbrugsbe- grænsende hestekur efter den anden. Indgrebene har skiftevis ramt én, så en anden gruppe af lønarbejderne. Momsforhøjelser skatteforhøjelser, byggestop, huslejeforhøjelser, besparelser inden for uddannelsesområdet og inden for den sociale sek- tor... turde være eksempler nok.

Hele den socialdemokratiske politik mødes nu med kritik fra dele af arbejderklassen. Men denne kritik er ikke sociali- stisk, ja, ikke engang progressiv. Den kritik, der fremfø- res, er præget af årtiers undergravelse af arbejderklassens solidaritet, af splittelsen i lønarbejderklassen, af mang- lende klassebevidsthed, af det borgerlige samfunds frem- herskende ideologi, hvor enhver er sig selv nok og sig selv nærmest.

Kapitalismens indre modsætninger er idag slået igennem i form af en krise for reformismen. Samtidig har selvsamme re- formisme skabt grobunden for, at højrekræfterne har fået vind i sejlene.

I sidste ende er den voksende utilfredshed og den traditio- nelle folketingspolitik's krise et udtryk for en vis skær- pelse af klassekampen. Netop ved en sådan skærpelse sætter reaktionen ind for at vende utilfredsheden bort fra det e- gentlige, som kan true kapitalen. Og netop, fordi højkonjunk- tur, årtiers reformisme og splittelse i lønarbejderklassen er så aldeles fremherskende, er der næppe tvivl om, at reak- tionen for et stykke tid får held med sig.

Den fremherskende folketingslede er ikke lønarbejderklassens opgør med den borgerlige statsmagt. Antiparlamentarismen og appellen om at slutte op om enkeltpersoner, der ordner det hele, er et anti-demokratisk felttog, selv om det garneres med passende demokratiske fraser.

Kritikken af "det offentlige" er ikke et opgør med den bor- gerlige statsmagt, men tværtimod tjener den i den eksiste-

rende sammenhæng til at underminere de sociale resultater, lønarbejderklassen trods alt har tilkæmpet sig.

Sondringen mellem "produktive" og "uproduktive" sektorer er ikke et opgør med et opsvulmende bureaukrati. Tværtimod fører sondringen til en splittelse af lønarbejderne ved at arbejderne i den offentlige sektor bliver fremstillet som snyltende på de "produktive".

Endelig anvendes offensiven fra højre til et angreb på de venstrestrømninger, som har deres rod i tressernes venstredrejning.

Valgresultatet den 4. december viste, at der er såvel muligheder som besværligheder forbundet med en offensiv fra kapitalens side.

Socialdemokratiets historiske nederlag viste tydeligt den krise, reformismen er inde i. At SF led et tilsvarende nederlag er kun logisk.

Samtidig styrkedes den åbne reaktion. Glistrups, Erhard Jacobsens og Kristeligt Folkepartis sejrsmarch er udtryk herfor, omend en del af stemmerne blot flyttedes fra ét traditionelt reaktionært parti, fx. de konservative, til de nye reaktionære.

Men hvorefter alting er: Valget viste, at reaktionær demagogi har godt tag i folk, at kapitalen kan skjule sig bag en indbyrdes splittet lønarbejderklassens energiske forsøg på at vælte vanskelighederne over på hinanden.

Det er det negative og desværre det fremtrædende ved valgresultatet. Og i denne sammenhæng nytter ingen romantiske forestillinger om, at det kun er småborgereskabet, der har stemt på de reaktionære partier, al den stund der simpelthen ikke findes et så stort småborgereskab, at det kan levere så mange reaktionære stemmer!

Tværtimod må de revolutionære erkende, at de reaktionære partier har fået en stor del af deres stemmer netop fra lønarbejdere.

Alt dette: dansk kapitalismes akutte vanskeligheder, utilfredsheden med reformismen, de forvredne protester mod den politik, der blev ført før 4. december, må være *udgangspunktet for den*

revolutionære venstrefløjs politik, hvor svag denne venstrefløj end kan synes i øjeblikket.

Hvis den revolutionære venstrefløj ikke kender sin besøgestid og forfalder til mismod eller sekterisk afsondring, vil den være ilde stedt, når protesterne retter sig mod kapitalismen selv.

Vi behøver blot at forestille os, hvad der sker den dag, hvor man for alvor piller ved dyrtidsreguleringen. Eller når nedskæringerne for alvor slår igennem på uddannelsesområdet; eller hvis arbejdsløsheden for alvor slår igennem.

Skal venstrefløjen da være halehæng - eller skal den allerede nu gøre sig gældende, på arbejdspladserne, på uddannelsesinstitutionerne, i fronterne? Bør den ikke allerede nu overveje en konkret dagskravspolitik på et revolutionært grundlag?

Den reformistiske klassesamarbejdspolitik som LO-bureaukratiet er udtryk for, har i de senere år været under stadigt stærkere pres "fra neden".

Valgresultatet viste, at dele af venstrefløjen føler sig tiltrukket af DKP. Der er mange grunde hertil. DKP fremstår som et parti med "rod i arbejderklassen", det benytter stadig revolutionært klingende fraser, og det virker velorganiseret og effektivt. Det har ikke været folketingsparti i en årrække - med undtagelse af Hanne Reintofts korte gæsteoptræden i 1970-71 -, og DKP er derfor ikke parlamentarisk kompromitteret på samme måde som SF i venstreorienteredes øjne.

Den offensiv, som DKP for øjeblikket udvikler, er primært en offensiv mod de *revolutionære* tendenser. DKP vender sig mod dem, der sætter spørgsmålstejn ved fagbevægelsens funktion i dag; DKP vender sig imod dem, som forsvarer den revolutionære vej over for den reformistiske. DKP anklager det revolutionære venstre i Chile for at have ført en provokatorisk politik og gør i realiteten den revolutionære venstrefløj i Chile ansvarlig for det kontrarevolutionære militærkup. DKP vil med sit angreb på de revolutionære kræfter i Chile - og i Danmark - skjule nederlaget for teorien om den fredelige overgang til socialismen. DKP vil åbne til højre. Knud Jespersen og Anker Jørgensen skal gå arm i arm frem mod socialismen, har samme Jespersen udtalt. På DKP's 24. kongres anerkendtes reformismen som en strømning i arbejderbevægelsen, som man nok kunne være ideologisk uenig med, men som man politisk måtte samarbejde med. DKP skaber forvirring omkring statens rolle i det kapitalistiske samfund.

DKP har sagt således i det dokument, der hedder "*Kommunisternes program for en bedre tilværelse*" - ligeledes vedtaget på DKPs 24. kongres:

"Når staten og det offentlige gennem skatterne råder over halvdelen af nationalindkomsten, kunne det så ikke bruges til at ophæve de sociale uligheder og føre en økonomisk politik til gavn for folket."

Og videre:

"Når det offentlige beskæftiger en stigende del af befolkningen, kunne det så ikke bruges til at bryde vejen for medbestemmelse og demokrati i arbejdslig og samfund."

Og endelig:

"Når det offentlige griber ind på alle områder mod almindelige mennesker, kunne det så ikke gøres mod kapitalistisk spekulation og profitopskriving?"

Vi er ikke uenige i, at arbejderklassen kan tvinge statsmagten til at gennemføre reformer, men vi er fundamentalt uenige i, at man kan bruge kapitalens statsmagt til at op hæve *"de sociale uligheder og føre en økonomisk politik til gavn for folket,"* - som det hedder i DKPs program. Det er en underkendelse af statens rolle det er et forsøg på at bilde os ind, at staten kan bruges mod den herskende klasse. Det er i sidste instans klassesamarbejdspolitik, tilsløring af staten som et redskab for den herskende klasse og en aksept af det borgerlige parlament og de øvrige institutioner.

DKP-programmet hænger nøje sammen med den internationale politik, som DKP repræsenterer i Danmark. I kamp mod de kinesiske og albanske partiers revolutionære linie har sovjetlederne - med DKP som halehæng - revideret marxismen-leninismen. De har gjort fredelig sameksistens til hovedspørgsmålet i vor tid - og fredelig sameksistens betyder for revisionisterne alsidigt samvirke med USA-imperialismen. Og i konsekvens af denne linie forsøger sovjetlederne at indbilde verden, at den såkaldte socialistiske lejr nu er så stærk og den fredelige sameksistens og kappestrid med imperialismen så dominerende, at den fre-

delige overgang til socialismen må være den konsekvente linie for alle kommunistiske partier.

Det er forræderi mod de revolutionære folk. Og det revisionistiske partis modvilje mod arbejderklassens organisering og bevæbning i Chile er en af de rådne frugter af denne internationale strategi.

Hvilke perspektiver findes der for revolutionært arbejde i Danmark i dag?

DKPs fremgang har to aspekter:

På den ene side er der tale om et udtryk for en venstre-gående tendens i lønarbejderklassen og blandt de uddan-

nelsessøgende. Reformismens afsløring er medvirkende hertil. Ønsket om en klarere socialistisk politik, ønsket om kamp og handling spiller ind og har givet DKP stemmer og støtte.

På den anden side er der ligeledes tale om en vis højredrejning, idet ikke mindst en del af de uddannelsessøgende og unge arbejdere, som DKP lefler så energisk for for tiden, i virkeligheden indtager mere venstreorienterede standpunkter, end der er dækning for i DKP. Mange har stemt på DKP og støttet det, træt af venstresplittelse og venstrefløjsflip, i ønsket om at støtte et kommunistisk parti med rod i arbejderklassen og med en effektiv organisering.

Disse venstreorienterede, som af den grund har støttet DKP, er et svagt underlag for partiet. Ikke mindst efter at DKP er kommet ind i folketinget, vil søgelyset være rettet mod dets politik, og afsløringerne af DKPs revisionistiske grundlag og reformistiske praksis har større muligheder for at vise sig end i mange år.

Imidlertid har DKPs fremgang ført til uro inden for den revolutionære venstrefløj. Dels har fremgangen ført til, at visse kredse er blevet pessimistiske med hensyn til de muligheder, der findes for en klar revolutionær politik, og dels har andre kredse kapituleret over for DKP og mener, at det eneste saliggørende vil være at skabe enhedspolitik *med* DKP og *med* SF for den sags skyld også. De mener, at det kun er opfattelserne af overgangen til socialismen og eventuelt af Sovjetunionen, som skiller. DKPs dagkrav er gode nok, og det er kun DKPs partiegoisme, som forhindrer, at enhed opnås.

Vi nævner de to holdninger til DKP, fordi de vanskeliggør arbejdet for at opbygge et revolutionært kommunistisk parti - et arbejde, der har en skarp afgrænsning fra revisionismen og en skarp kamp mod den moderne revisionismes klarreste organisatoriske danske udtryk, DKP, som en nødvendig og uomgængelig forudsætning.

Vi mener, at det er katastrofalt, at dele af venstrefløjen ikke formår at erkende, at i den konkrete kamp for at skabe en revolutionær politik og et revolutionært parti er revisionismen den øjeblikkelige hovedhindring.

Men forudsætningen for, at en revolutionær politik kan skabes i kamp mod revisionismen er naturligvis, at denne revolutionære politik udvikles, ikke som en slags nejsigen til alt det, DKP siger, men som et klart og positivt og selvstændigt alternativ til DKP. Kun derigennem vil det være muligt at vinde fodfæste for revolutionær politik og kun derigennem kan DKPs fejlagtige og reaktionære politik afsløres.

Men forudsætningen for at opbygge dette grundlag, er, at det på det skarpeste afgrænser sig fra revisionismen.

Derfor advarer KFML f.eks. VS mod at udviske forskellene mellem sig og DKP gennem valgalliancer mv. Derfor bekæmper KFML MLEs kapitulation over for den frembusende revisionisme. Derfor kritiserer vi de tendenser, som pessimistisk sætter sig i venteposition, overvældet af DKPs fremmarch.

Derfor vil vi fremlægge en politik, der på den ene side afviser revisionisterne, men som konstruktivt kan skabe grundlaget for en samling på forskellige områder mellem organiserede og ikke-organiserede inden for den socialistiske venstrefløj til venstre for DKP. Målet for denne politik må være den bredest mulige enhed mod reaktionens offensiv.

Vi vil samarbejde med alle, der klart stræber efter at knuse det faglige bureaukrati, og som ved, at midlet hertil er en samlet oppositionel kamp mod bureaukratiet. Vi kan diskutere formerne. De er endnu ikke afklaret. Men forudsætningen for at diskussionen overhovedet bliver meningsfuld er, at grundlaget for den faglige kamp bliver et opgør med det faglige bureaukrati og en forudsætning for dette opgør er atter, at man bekæmper revisionisternes samarbejdspolitik med reformisterne.

Vi vil videre samarbejde med alle, som inden for uddannelsesområdet klart bekæmper kapitalens overgreb, dels økonomisk og dels på uddannelserne som sådan. Men vi vil kun samarbejde på et grundlag, som tager afstand fra forskellige socialdemokratiske fiksfakserier og fra revisionistiske forsøg på at bilde de studerende ind, at det er venstreregeringen fremfor kapitalismen, der er ondets rod.

Vi vil videre i EECarbejdet samarbejde med alle, som kæmper for, at Danmark skal ud af EEC, men vi vil samtidig bekæmpe revisionisternes kontrol med Folkebevægelsen mod EEC, deres omdannelse af den til en parlamentarisk støtteorganisation og revisionisternes underbygning af illusioner om, at man i dansk kapitalisme har et så venligt fænomen, at et dansk borgerligt samfund uden for EEC på grund af landets parlamentariske traditioner vil være i stand til gennem et antimonopolistisk demokrati at nå vejen til socialismen.

KFML arbejder for tiden på at sætte hele organisationen ind i dette konkrete arbejde. Til dette formål vil vi indrette vor propaganda, vor agitation, vor mødevirksomhed og ikke mindst vore medlemmers daglige arbejde. Og samtidig vil vi lægge denne politik ud til debat.

Det er i ordets egentlige betydning en nødvendig politik. Stillet overfor reaktionens opmarch, for angrebene på arbejderklassens levevilkår og overfor angrebene på de uddannelsessøgendes muligheder og rettigheder, og samtidig stillet over for et DKP, der er i færd med at blive en uværdig aspirant til rollen som det ny SF, 70'ernes SF, må de revolutionære gå til kamp. Sejgt og udholdende, men på et klart og utvetydigt revolutionært grundlag. Et grundlag, der klart forbinder den dagsaktuelle kamp med kampen for socialismen.

OM "FREDELIG OVERGANG TIL SOCIALISMEN"

Spørgsmålet om overgangen til socialismen er et afgørende stridspunkt i modsætningen mellem marxisme-leninisme og revisionisme. Kernen i den revisionistiske strategi er netop påstanden om, at en fredelig overgang til socialismen ikke blot er mulig, men også sandsynlig. Denne påstand har revisionisterne forsøgt at begrunde teoretisk ved at hævde, at både de internationale konjunkturer (især eksistensen af en "socialistisk" lejr) og udviklingen i de kapitalistiske lande er gunstige for en fredelig overgang. Samtidig forsøger de revisionistiske teoretikere energisk at finde belæg for deres påstande i Lenins skrifter, som de anvender sådan som de nu bedst passer i deres kram.

Kontrarevolutionen i Chile sidste efterår understregede påny nødvendigheden af at få fastslået de grundlæggende principper vedrørende spørgsmålet om overgangen til socialismen.

I denne forbindelse vil det være på sin plads at genopfriske den diskussion, der fandt sted i den internationale kommunistiske bevægelse i perioden 1956-1962, hvor netop diskussionen om overgangen til socialismen var et af de helt centrale punkter.

Denne diskussion antog i begyndelsen af 60'erne en uforsonlig karakter og udviklede sig til en åben strid mellem en marxistisk-leninistisk linie, repræsenteret af først og fremmest Kinas kommunistiske Parti (KKP) og Albanians Arbejdets Parti (AAP) og en højre-opportunistisk linie, der primært blev fremført af Sovjetunionens kom-

munistiske Parti (SUKP).

I international sammenhæng hævdede SUKP, at i atom- og brintbombens tidsalder kunne en lille gnist tænde en verdensbrand, hvorigennem partiet kunne begrunde Sovjetunionens tilnærmelse til og samarbejde med den amerikanske imperialisme. I en række partier førte ønsket om at bryde den kolde krigs isolation til en åbning over for de reformistiske socialdemokratier og til et knæfald for det borgerlige demokrati.

I modsætning hertil fastslog de kinesiske og albanske kommunister, at det ikke kunne være våbnenes art i sig selv, der var afgørende i spørgsmålet om krig eller fred, men at "imperialismen er kilden til krig i moderne tid." KKP og AAP fastholdt den marxistisk-leninistiske erkendelse af, at borgerskabet aldrig frivilligt og uden kamp giver magten fra sig.

SUKP's højre-opportunistiske linie betød en *revidering* af marxismen-leninismens grundlæggende principper, herunder:

- læren om klassekampens altomfattende karakter i ethvert classesamfund
- læren om staten som redskab for den herskende klasse
- læren om krigens klassekarakter og
- læren om det kommunistiske partis rolle som arbejderklassens organiserede fortrop.

Dette ideologiske system af afvigelser fra og revision af marxismen-leninismen er hovedindholdet i *den moderne revisionisme*.

Det er klart, at på dette grundlag kunne striden i den internationale kommunistiske bevægelse ikke forblive en meningsudveksling mellem broderpartier. Mellem marxismen-leninismen og revisionismen, mellem socialisme og kapitalisme findes der ingen forsoning, men kun kamp.

DEN MODERNE REVISIONISMES BAGGRUND FOR AT TALE OM FREDELIG OVERGANG TIL SOCIALISMEN.

Kernen i den revisionistiske argumentation for muligheden af en fredelig-parlamentarisk overgang til socialis-

men består i følgende: ændringer i de politiske konjunkturer siden 2. verdenskrig, nemlig fremkomsten af en socialistisk lejr, den stadig mere omfattende anti-imperialistiske kamp, den skærpede rivalisering inden for den imperialistiske verden, den statsmonopolkapitalistiske udvikling, skulle have ændret betingelserne for den antikapitalistiske kamp og kampen for socialismen fundamentalt, således at det for flere landes vedkommende skulle være muligt at gennemføre den socialistiske revolution ad fredelig vej.

På SUKP's 20. kongres i 1956 fremlagde Nikita Hrustjov "strategien for fredelig overgang til socialismen" på følgende måde:

"I forbindelse med de dybtgående ændringer på verdensskuepladsen åbner der sig også nye perspektiver for landes og nationers overgang til socialismen.

Allerede forud for den store socialistiske Oktoberrevolution skrev V.I. Lenin: 'Alle nationer vil komme frem til socialismen, det er uundgåeligt, men de vil ikke komme det på helt samme måde; hver af dem vil lægge sit særpræg i den ene eller anden form for demokrati, i den ene eller anden variant af proletariatets diktatur, i forskelligt tempo ved de socialistiske omdannelser af samfundslivets forskellige sider. Der er ikke noget teoretisk så fattigt og praktisk så latterligt som "i den historiske materialismes navn" at forestille sig fremtiden i *denne* forbindelse som malet i samme grå kulør. Det ville være dilettanteri og ikke andet.' (Værker, bd. 23, s. 58; russ.)

Historiens erfaringer har fuldt ud bekræftet denne geniale udtalelse af Lenin. Nu findes der side om side med den sovjetiske form for samfundets omskabelse på socialistisk grund også den folkedemokratiske form.

Det er meget sandsynligt, at formerne for overgang til socialismen vil blive *endnu* mere varierede. Det er i denne forbindelse ikke uomgængeligt, at disse former under alle omstændigheder vil komme til verden i forbindelse med en borgerkrig.

I denne forbindelse opstår spørgsmålet om muligheden for at benytte også den parlamentariske vej for at gennemføre overgangen til socialismen. For de russiske bolsjevikker, der som de første gennemførte overgangen til socialismen,

var denne vej udelukket. Lenin viste os en anden vej, den under de historiske betingelser eneste rigtige, nemlig oprettelsen af en sovjetrepublik, og vi vandt ved at følge denne vej en verdenshistorisk sejr.

Men siden da er der i den historiske situation sket store forandringer, der gør det muligt at behandle dette spørgsmål på en ny måde. I hele verden er socialismens og demokratiske kræfter vokset umådeligt, og kapitalismen er blevet meget svagere. Den stærke lejr af socialismens lande, der tæller over 900 millioner mennesker, vokser og styrkes. For hver dag, der går, åbenbarer den i stigende grad sine gigantiske indre kræfter, sine afgørende fortrin fremfor kapitalismen. Socialismen er blevet en stor tiltrækningskraft for arbejdere, bønder og intellektuelle i alle lande. Socialismens ideer er i sandhed på vej til at beherske sindene blandt hele den arbejdende menneskehed.

Desuden har arbejderklassen i en række kapitalistiske lande under de nuværende forhold en reel mulighed for under sin ledelse at forene et overvejende flertal af folket og sikre, at de grundlæggende produktionsmidler går over på folkets hænder. De borgerlige højrepartier og deres regeringer spiller oftere og oftere fallit. Arbejderklassen, der omkring sig samler de arbejdende bønder, de intellektuelle, alle patriotiske kræfter og energisk afviser de opportunistiske elementer, der ikke evner at forlade det politiske samarbejde med kapitalisterne og godsejerne, har under disse betingelser mulighed for at tilføje de reaktionære, antifolkelige kræfter et nederlag, erobre et solidt flertal i parlamentet og forvandle dette fra et organ for det borgerlige demokrati til et redskab for folkets virkelige vilje. (Bifald) I så fald kan denne institution, der har tradition bag sig i mange højt udviklede kapitalistiske lande, blive et organ for virkeligt demokrati, et demokrati for den arbejdende befolkning.

Erobringen af et solidt parlamentarisk flertal, der bygger på proletarietets revolutionære massebevægelse, på den arbejdende befolkning, ville give arbejderklassen i en række kapitalistiske lande og tidligere koloniale lande betingelser, der sikrer

gennemførelsen af dybtgående sociale omdannelser.

I de lande, hvor kapitalismen endnu er stærk, og hvor den råder over et stort militær- og politiapparat, er det naturligvis uundgåeligt, at de reaktionære kræfter yder alvorlig modstand. Der kommer overgangen til socialismen til at foregå under skarp revolutionær klassekamp." (Fra "Centralkomiteens beretning til SUKP's 20. kongres 1956 ved N.S.Hrustjov")

Dette var Hrustjovs ord i 1956. En historisk begrundet argumentation for de fremsatte teser blev ikke givet. Heller ikke i "Sovjetunionens program for kommunismen", vedtaget på SUKP's 22. kongres i oktober 1961, fremlagdes der nogen dybtgående underbygning af de opstillede betragtninger. Udover en gentagelse af hovedlinierne i Hrustjovs tale i 56 anførtes der blot følgende:

"Arbejderklassens hovedfjende er de kapitalistiske monopoler. De er også hovedfjenden for håndværkerne og andre af byens småbesiddere, de fleste funktionærer og intellektuelle, de mindre og endda en del af de mellemstore kapitalister.

Arbejderklassen retter hovedslaget mod de kapitalistiske monopoler. Alle afgørende lag af nationen har en vital interesse i, at monopolerne almagt bringes til ophør. Dette gør det muligt at forene alle de demokratiske bevægelser, der retter sig mod finansoligarkiets åg, til en mægtig antimonopolistisk strøm." (Fra "Sovjetunionens program for kommunismen" vedtaget på SUKP's 22. kongres, oktober 1961.)

Man lægger mærke til, at der stadigvæk alene tales om den nye situation og de konsekvenser, som man drager af denne påståede nye situation, uden et ord om, hvori det nye egentligt består. Intetsteds finde vi en begrundelse for, hvad det er for skift i den politiske udvikling, der har gjort situationen af idag så fundamentalt forskellig fra situationen af i går.

Først fra midten af 60'erne finder man forsøg på at underbygge disse påstande, bl.a. under indtryk af den tyske STAMOKAP-teori (Stamokap: forkortelse af statsmonopolkapitalisme.).

DKP'S VEJ TIL SOCIALISMEN ELLER HVORDAN MAN OVER- VINDER STATSMONOPOLKAPITALISMEN.

I Villy Fuglsangs bog "Kommunismen, verdens fremtid og håb" (Forlaget Tiden, 1966) hedder det bl.a.:

"Forgården til den sociale revolution. Sådan kendetegnede Lenin imperialismen - og netop under statsmonopolismens betingelser har dette fået ny betydning. Som vist foran spiller staten i vore dage en helt ny, langt mere omfattende rolle end før. Fra først og fremmest at være en politisk politimæssigt magt- og undertrykkelsesapparat, er den nu også et økonomisk instrument med store langtvirkende opgaver. Det giver på den ene side storkapitalen en uhyre magt og muligheder, men på den anden side træder også her det kapitalistiske systems indre modsigelser klart for dagen og i en ny form: det apparat, monopolerne her har udbygget i deres interesser, kan vendes og bruges i demokratiets interesser og vendt mod monopolerne. Det giver i virkeligheden de økonomiske og politiske kampe et helt nyt og vidtrækkende perspektiv. 'Hele systemet', siger franskmanden Jean P. Delitez (i International Revy, nr. 11 1965), 'bliver nu afhængig af eventuelle ændringer i statsmagts karakter, man kan i den betydning med fuld ret sige, at socialismen allerede nu kigger gennem vinduerne i den monopolkapitalistiske bygning.'

Det gælder f.eks. med hensyn til langtidsplanlægning og investeringer, indkomst- og skattepolitik. I dag gennemføres de af en stat, der beherskes af monopolerne og derfor i deres interesser. I morgen kan de gennemføres af en antimonopolistisk, demokratisk regering, der støtter sig på folket og dets brede og aktive bevægelser - og derved ikke blot i dets interesser, men også som et redskab for et socialistisk perspektiv.

Et afgørende led i kampen mod monopolernes overhåndtagende magt og indflydelse består i at berøve dem de kommandoposter, hvorigennem en lille finansklike udøver denne magt, d.v.s. *nationalisering* af de banker, forsikringsselskaber og andre kreditinstitutioner, af samfundsmæssigt vigtige områder, som samfærdsel og telefon, naturlige råstoffer samt nøgleindustrier som for eksempel byggeindustrien."

N.S. Hrustjov proklamerer "den parlamentariske vej til socialismen" på SUKP's 20. partikongres i 1956.

Artiklen "Hvordan overvindes statsmonopolkapitalismen" af Ib Nørlund i det revisionistiske tidsskrift "Tiden-verden rundt" (nr. 6-7/1973) viser DKP's strategiske overvejelser for den "socialistiske revolution". Nørlund skriver bl.a.:

"Vi vil her beskæftige os med, hvor man må søge de veje som virkelig fører frem. Det er også "nye veje", for så vidt der vitterligt er nye træk i situationen. Den grundlæggende modsætning er fortsat - som i hele den periode, der rummer verdens overgang fra kapitalismen til socialismen - modsætningen mellem kapital og arbejde, mellem imperialisme og socialisme. Men de hovedsagelige modsætninger tegner sig på delvis nye måder."

Hvordan giver det sig da udtryk?

Nørlund forsøger ad rent spekulativ vej at udlede, hvordan rivninger i den imperialistiske blok svækker den internationale kapitalisme, og hvordan den socialistiske lejrs styrkelse griber ind i de kapitalistiske samfunds indre modsætninger og kommer til at betyde en "indskrænkning i storkapitalens bevægelsesfrihed også overfor sit eget arbejdende folk." Således ser den internationale situation ud, når den anskues fra Dronningens Tværgade. På marxismen-leninismens grundlag, udfra en konkret analyse af konkrete forhold, kan man imidlertid konstatere at den internationale kapitals bevægelsesfrihed ikke er blevet synderligt hæmmet. I tiden efter den 2. verdenskrig har de imperialistiske lande ført den ene aggressionskrig efter den anden, og stået bag oprettelsen af det ene reaktionære militærregime efter det andet.

Nok om dette her. For langt mere interessant end en vurdering af den internationale situation er DKP's begrundelse for muligheden for den fredelige overgang til socialismen med fremkomsten af statsmonopolkapitalismen. Nørlund skriver:

"Kapitalen har koncentreret sin magt uhyre. Inden for den dominerer den store kapital, de kapitalistiske *monopoler*. De tramper i deres forcerede stræben efter maksimale profitter, som drives frem af deres egen indbyrdes konkurrence, på alt og alle, som de kan udnytte. På arbejderklassen, hele det arbejdsfolk, på såkaldt "selvstændige" småborgerlige erhvervsdrivende, ja endog på svagere konkurrenter i kapitalistiske kredse. Deraf opstår den ny hovedsaglige modsætning i samfundet - mellem monopolkapitalen og næsten alle andre lag.

Kapitalen har på væsentlig nye måder organiseret sin magt, sit pres på hele samfundet, ved øget anvendelse af statslige midler.

Statens rolle i hele samfundslivet har altid været et af de helt afgørende spørgsmål at få afklaret og forstået - i særdeleshed i forbindelse med overgangen fra et samfundsøkonomisk formation til en anden. Netop derfor har statsbegrebet altid været søgt omgivet med mystik.

...

Den marxistiske teori har netop som en af sine betydeligste indsatser afklædt statsbegrebet fra al denne mystik. Staten er i et klassesamfund et magtapparat for den herskende klasse til at påtvinge samfundet i første række sin politiske vilje. ..."

Derefter beskriver Nørlund de forskellige magtmidler: hær, politi, os.v., der er tilknyttet staten. Endvidere slår Nørlund fast, at proletariatet må sønderslå det brogerlige statsapparat og oprette proletariatets diktatur.

Nørlunds recept på en udvikling i den retning lyder som følger:

"Hvilke veje kan og må man søge i en sådan situation?
1. Den statsmonopolistiske udvikling har betydet en uhyre *koncentration af storkapitalens magt* - økonomisk, i en række henseender også politisk, også m.h.t. fysiske magtmidler og ideologiske påvirkningsmidler.

For at kunne hamle op med denne magt er det en uomgængelig nødvendighed at *samle så omfattende lag som overhovedet muligt* blandt alle dem, som storkapitalen faktisk tramper på, til fælles optræden, aktionsenhed som en modmagt mod storkapitalen og dens foranstaltninger. Kun på den måde kan dens magtinstrumenter gøres til upålidelige redskaber i dens hænder, dens ideologiske kanonade gennembrydes og foranstaltninger til fordel for det arbejdende folk sættes igennem.

Derfor er tidens opgave at udvikle *en bred antimonopolistisk front* med en aktiv arbejderklasse som hovedkraft.

2. Storkapitalens nødtvungne anvendelse af *statsregulerende metoder*, som altså ikke engang tillader den at regulere sit eget system, *indebærer også et faremoment for den*. (Vor udh.) Den bringer uomgængeligt en del til at ræsonnere på den måde: Når man nu alligevel erkender, at en statslig regulering er nødvendig, hvorfor skal det så være sådan, at planlægningens første mål er at sikre monopolernes profitter? Kunne man ikke begynde med at sikre det arbejdende folks interesser? På den måde bringes nye lag til at indtage aktivt demokratiske positioner, til at engagere sig i bevægelser for at sikre folkets interesser. *Det er positioner, som i kraft af erfaringer indhøstet i kampen kan udvikle sig til revolutionære positioner*. (Vor udh.)

Derfor må den antimonopolistiske kamp søges udfoldet ved i første omgang at koncentrere kræfterne om at *kæmpe antimonopolistiske reformer* igennem, dvs. reformer, der styrker det arbejdende folks positioner i den fortsatte kamp mod monopolerne.

3. Selv om storkapitalen har koncentreret stor magt i sine hænder, er dens magt *ikke stabil*. ... Men dette kræver, at der i den antimonopolistiske kamp anlægges en *offensiv initiativtagende* taktik. Men man må ikke sætte sig hen og vente på, at statsmonopolismens system falder sammen af sig selv. Det gør det ikke. Men man må udnytte *alle* de faktorer, der sætter statsmonopolismens handlefrihed under pres. Derfor må den antimonopolistiske kamp også udvikles til, at de antimonopolistiske kræfter *gør krav på og tilkæmper sig politisk magt*, allerede i et

samfund, som endnu ikke er socialistisk og bruger denne politiske magt til, støttet på massernes aktivitet, at virkeliggøre et *samlet system af antimonopolistisk-demokratiske foranstaltninger*, som frem for alt bryder afgørende magtpositioner for storkapitalen. Et sådant *antimonopolistisk demokrati* vil endnu ikke være et socialistisk samfund, men det kan blive overgangen dertil. *En sådan stat vil endnu ikke være arbejderklassens stat, men den vil have så omfattende demokratiske mekanismer indbygget, at det arbejdende folks demokratiske aktivitet kan hindre, at den fungerer som storkapitalens stat.*" (Vor udh.)

DKP's linie er kort sagt følgende: Som følge af en speciel udvikling i det kapitalistiske samfund (udviklingen til statsmonopolkapitalisme) og som følge af socialismens fremkomst samt som følge af de stores kamp mod de små i den imperialistiske verden, er der mulighed for fredelig overgang til socialismen (jfr. kapitalisternes bevægelsesfrihed) gennem at samle alle lag, som der bliver trådt på, i en antimonopolistisk front. Denne front har til opgave at skabe et antimonopolistisk demokrati, som igen åbner muligheden for omformningen i socialistisk retning!

Som Nørlund så smukt opridser de videre perspektiver: "Et andet led er omformningen af de økonomiske og andre samfundsmæssige relationer. I den russiske revolution måtte disse opgaver løses af den revolutionære regering, da den i kamp på liv og død havde vundet den politiske magt. Men indtil kort tid før revolutionen havde Lenin foreslået gennemførelsen af en serie af indgribende demokratiske kontrolforanstaltninger, som endnu ikke var socialistiske, men heller ikke mere kapitalistiske - altså en påbegyndelse af den økonomiske omformning, endnu før den fulde politiske magt var vundet.

Vejen til socialismen gennem et antimonopolistisk demokrati betyder netop, at det arbejdende folk selv tager initiativ til først at begrænse monopolernes magt i et samfund, hvor kapitalen endnu har magt. Det vil sige, at overgangsforanstaltninger, som endnu ikke er socialisme, men heller ikke kapitalisme, træffes under forhold, hvor de ikke kan tvinges tilbage, uden at en overvældende undertrykkelse sættes ind imod det arbejdende folk. Det er

de aktive folkebevægelsers opgave at forhindre dette...

...Indholdet og overgangsprocessen er det samme, men formerne og rækkefølgen ændrede". (Alle citater er hentet fra Ib Nørlund: Hvordan overvindes statsmonopolisme?, Tiden Verden Rundt nr. 6-7, 1973, side 188-198).

Vi vil nu gå DKP's argumentation efter i sømmene:

a) På baggrund af Villy Fuglsangs tese om at "...det apparat, monopolerne her har opbygget i deres interesser, kan vendes og bruges i demokratiets interesser", vil vi søge at udrede forholdet mellem stat og monopoler under statsmonopolkapitalismen.

b) Vi vil gennem en afklaring af den sammenhæng, hvori Lenin omtalte monopolkapitalismen som "socialismens forgård" og den situation, hvori han talte om reformer, der "endnu ikke (er) socialisme, men heller ikke kapitalisme", afvise DKP's strategiske begrundelse, og påvise, hvordan DKP misbruger løsrevne Lenincitater for at få dem til at passe ind i deres kram.

c) Endelig vil vi udfra en vurdering af den nuværende situation belyse, hvordan DKP's strategiske konstruktion ikke kan tåle en konfrontation med de faktiske forhold.

STATSMONOPOLKAPITALISMEN

Statsmonopolkapitalisme er en form for monopolbourgeoisiets herredømme, som bygger på dels en meget høj koncentration og dels en meget høj centralisering af kapitalen, som sammen med monopolerne ubestridte dominans af de kapitalistiske landes økonomi og politik fører til en underordning af statsapparatet under monopolerne. Ofte kommer en sådan underordning rent praktisk i stand ved personsammenfald mellem stat og monopoler, og det ville være uhyre naivt at tro, at det skulle betyde, at monopolerne blev underordnet eller "sidestillet" med staten. Tværtimod, der sker simpelthen det, at staten indordnes direkte under monopolerne. Denne underordning er imidlertid ikke afhængig af et mere eller mindre tilfældigt personsammenfald. Hvadenten der er tale om personsammenfald eller ej, så er det afgørende faktum, at monopolerne magt over samfundet bliver uindskrænket.

Statens underordning under monopolerne åbner porten på vid gab for monopolernes *uindskrænkede* indflydelse på samfundsøkonomien, ligesom den skaber betingelser for en imperialistisk ekspansion, en militarisering af økonomien, osv. Monopolerne får en direkte indflydelse på samfundets økonomi *gennem sammenfaldet mellem deres og statens opgaver*. Monopolerne får store summer overført fra statskassen gennem subsidier, afskrivningsregler o.lign. men også undertiden direkte, jfr. planerne om tilskud til "erhvervslivet" som et led i "bekæmpelsen af prisstigningerne". Disse pengeoverførsler sker ikke som et resultat af skumle intriger, men bl.a. gennem at monopolerne samarbejder med staten om f.eks. kæmpemæssige bygningsprojekter. Tag f.eks. planerne om Saltholmslufthavnen, hvor de 4 store indenfor entreprenør- og byggebranchen: F.L. Smidth, Ostenfeld & Jønson, Steensen & Warming og Rambøll & Hannemand har siddet i de planlæggende instanser, og som samtidig er de eneste, der kan påtage sig at gennemføre et så stort projekt.

Men for at slå det vigtigste fast, så er der tale om en *underordning* af staten under monopolerne - det er det vigtigste kendetegn for monopolkapitalismens udvikling til statsmonopolkapitalisme. Lenin skrev i "Imperialismen som kapitalismens højeste stadium" bl.a. følgende: "*Finansoligarkiet, som uden undtagelse spænder et tæt net af afhængighedsforhold over alle økonomiske og politiske institutioner i det moderne borgerlige samfund, er dette monopols krasseste udslag.*" (s. 196, Tiden 47).

Den revision, som DKP foretager, er stort set følgende: for det første mener de, at der er tale om en sammenfiltren mellem staten og monopolerne. For det andet, og som en følge af det første, kan denne sammenfiltren ophæves, hvis man blot er god til at filtrere tingene fra hinanden igen. Keine Hexerei - nur Behändigkeit! Desforuden frigør de i realiteten også staten fra dens klassenatur - samtidig med at de "hylder" marxismen-leninismen!

Den danske revisionist Raymond Swing illustrerer denne revision meget tydeligt i en artikel, han skrev umiddelbart efter det kontrarevolutionære kup i Chile: "Hvad er borgerligt demokrati, når det skal stå sin prøve? Skal det være borgerligt - eller skal det være demokratisk...? Sagen drejer sig om selve den interessante græn-

se, hvor det konsekvente demokrati på den ene side forvandles til socialisme, som Lenin skriver i 'Staten og revolutionen' i tilknytning til et citat af Engels. Og han fortsætter: At udvikle demokratiet til sin sidste konsekvens, at finde de former, under hvilke en sådan udvikling foregår, at prøve dem i praksis, osv. - alt dette udgør en del af opgaverne i kampen for den sociale revolution. Demokratisme taget for sig kan aldrig føre til socialismen. Men i det praktiske liv bliver demokratisme aldrig taget for sig, men sammen med andre fænomener, der vil udøve sin indflydelse på økonomien, fremme *dennes* udvikling, være underkastet den økonomiske udvikling, indflydelse, osv. Sådan er den levende historiske dialektik". (R.S. i Clarté nr. 4, 1973, s.2.).

Det lyder jo fortryllende. Har Lenin virkelig sagt det? - Så har DKP måske ret?

Men ak, sagerne ses jo ikke "for sig" men "sammen med" andre fænomener. Citatet er ægte nok, men sammenhængen er gruelig gal. Citatet er hentet fra side 85 i "Staten og revolutionen", Tiden 1948. Det Engelskitat, som Lenin knytter an til er hentet fra Engels' Indledning til "Borgerkrigen i Frankrig" af Karl Marx. Engels skriver: "Mod denne forvandling af Staten og statsorganerne fra samfundets tjenere til samfundets herrer - en forvandling, der har været uundgåelig i alle hidtidige stater - anvendte Kommunen to ufejlbarlige midler. For det første besatte den alle stillinger inden for administration, retsvæsen eller undervisningsvæsen ved valg, med almindelig valgret, og på en sådan måde, at de stemmeberettigede til enhver tid kunne kalde de valgte tilbage. Og for det andet betalte den for alle hverv, høje såsom lave, kun den løn, som andre arbejdere fik. Den højeste løn, som Kommunen overhovedet betalte, var 6000 Francs. Dermed var der sat stopper for jagten på embeder og stræberiet, også uden at man havde behøvet de bundne mandater, som til overflod blev indført for de delegerede til de repræsentative organer..." (s. 84 i Staten og revolutionen)

Så fik vi sat tingene på sin rette plads. Det Engels behandler er Kommunen, Pariserkommunen, hvor ar-

bejderklassen havde den politiske magt, hvor man stod overfor at skulle opbygge socialismen - ikke et borgerligt demokrati, men "det mest konsekvente demokrati", nemlig proletarietets diktatur.

At Raymond Swings argumentation for den fredelige overgang, gennem etablering af en antimonopolistisk front, der bemægtiger sig det borgerlige statsapparat og vender det mod monopolerne, ikke er holdbar træder tydeligt frem ved en nærlæsning.

Kun ved en total forvrængning af marxismen - leninismen, ved at rive begrebet demokrati ud af sin klassesammenhæng, er revisionisterne i stand til at gøre det "antimonopolistiske demokrati" til en "samfundsform" mellem kapitalisme og socialisme.

Om "demokratiet" skrev Lenin:

"Formerne for statens herredømme kan skifte; kapitalen viser sin magt på en måde, hvor den ene form foreligger, og på en anden måde, hvor den anden form foreligger. Men i virkeligheden ligger magten i hænderne på kapitalen, hvad enten stemmeretten er begrænset eller ikke, hvad enten republikken er demokratisk eller ikke, ja jo mere demokratisk republikken er, des mere kynisk er kapitalismens herredømme..... Når kapitalen først eksisterer, behersker den hele samfundet, og ingen demokratisk republik, ingen form for stemmeret kan forandre sagens kerne." (Lenin:"Staten", s. 19, MLF 1972)

Og i "Staten og Revolutionen" fremholder han følgende: "'Rigdommens' almagt er *sikrere* i den demokratiske republik, fordi denne almagt så ikke er afhængig af en dårlig politisk skal om kapitalismen. Den demokratiske republik er den bedste politiske skal om kapitalismen, der kan tænkes, og derfor bygger kapitalen, efter at den har sat sig i besiddelse af denne bedste skal, sin magt på en fast og sikker grund, at *ingen* vekslen hverken af personer eller institutioner eller partierne i den borgerlige demokratiske republik kan få denne magt til at vakle." (Lenin:"Staten og revolutionen", s. 18, Tiden 1948)

Om stemmeretten siger han, idet han citerer Engels, at den "er en målestok for arbejderklassens modenhed. Mere kan og vil den aldrig blive i den nuværende stat." (samme sted)

Endelig har Stalin allerede i 1952 i en polemik mod den spirende opportunisme inden for SUKP skrevet følgende om "spørgsmålet om monopolernes sammenvoksen med staten": "Udtrykket 'sammenvoksen' er ikke velvalgt. Dette udtryk betegner på en overfladisk og deskriptiv måde tilnærmelsen mellem monopolerne og staten, men afdækker ikke den økonomiske betydning af denne tilnærmelse. Sagen er, at der under denne tilnærmelsesproces ikke blot finder en sammenvoksen sted, men en *underordning af statsapparatet under monopolerne*. Derfor burde ordet 'sammenvoksen stryges og erstattes med ordene 'statsapparatets underordning under monopolerne'". (J.V. Stalin: Socialismens økonomiske problemer i Sovjetunionen. Tiden 1952, s. 46)

SOCIALISMENS FORGÅRD OG OVERGANGEN TIL SOCIALISMEN.

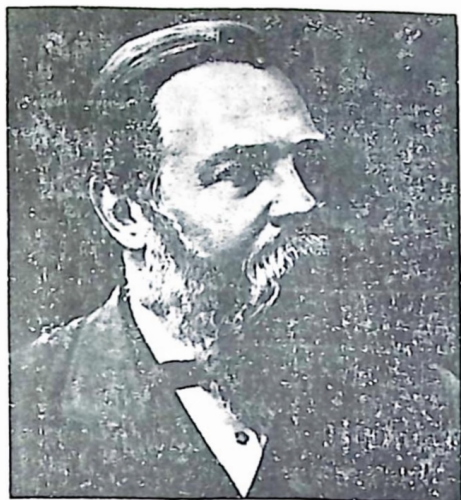
Lenin omtalte ganske rigtigt statsmonopolkapitalismen som "socialismens forgård". Dette bruger revisionisterne også, men med lidt andre hensigter end Lenin. Lenin mente, at under statsmonopolismen udvikles produktionsmidlernes samfundsmæssige karakter i uhørt grad - alle sektorer trækkes ind i ét samfundsmæssigt system, der nødvendiggør fælles dispositioner, planlægning, osv. Imidlertid er denne samfundsmæssige planlægning - en planlægning, der sikrer samfundet mod kriser af enhver art - kun mulig efter samfundets overtagelse af produktionsmidlerne, idet den kapitalistiske private tilegnelse af produktionsmidlerne forhindrer planlægning. Imidlertid bliver "forgård" af revisionisterne betragtet som om der allerede eksisterer "lidt socialisme", "positioner" under kapitalismen.

DKP anvender vendingen "socialismens forgård" til at argumentere for at denne forgård kan anvendes på speciel måde, nemlig at staten kan bruges mod dens formål - bourgeoisiets diktatur skal vendes mod monopolerne. Hvis DKP virkelig mener det (samtidig med at de siger, at staten

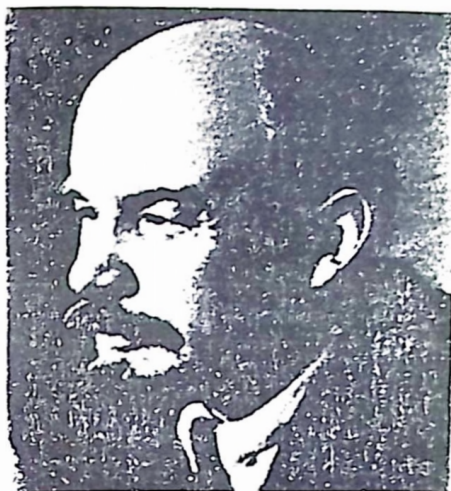
er en klasses våben vendt mod andre) så må det jo være de "nedtrådte kapitalister", der griber bourgeoisiets statsmagt. Men det mener DKP ikke! Her sker skredet. *DKP mener at en alliance af forskellige klasser, ledet af proletariatet, bruger bourgeoisiets diktatur mod bourgeoisiets øverste del - monopolkapitalisterne.* Det er i sandhed en revision, der batter! Samtidig med at DKP altså mener ovenstående, omtaler Nørlund "det anti-monopolistiske demokrati" *som en stat.* ("En sådan stat vil endnu ikke være arbejderklassens stat..."). Nørlund har altså skudt en mellemstation ind mellem statsmonopolkapitalismen og det socialistiske samfund. Om dette problem skrev Lenin flg.: "...den statsmonopolistiske kapitalisme er den mest fuldstændige *materielle* forberedelse til socialismen, dens *forbård*, det trin på den historiske stige, som *uden mellemtrin* efterfølges af det trin, man kalder socialismen." ("Den truende katastrofe, og hvordan den skal bekæmpes!" Udv. Værker, bd. 7, s. 167, Tiden 1948).

Det mest interessante ved spørgsmålet om "det anti-monopolistiske demokrati" er imidlertid, hvordan det skal udnyttes til overgangen til socialismen gennem reformer, der "endnu ikke er socialisme, men heller ikke kapitalisme". Lad os da se på hvordan Lenin så på problemerne omkring "den fredelige overgang", hvorledes situationen var, da han mente, at der var mulighed for en fredelig udvikling, hvorfor denne mulighed blev tilintetgjort og endelig i hvilken sammenhæng Lenin brugte det citerede "endnu ikke socialisme, men heller ikke kapitalisme".

I juli 1917 skrev Lenin: "alt håb om en fredelig udvikling af den russiske revolution er nu endegyldigt forsvundet." ("Den politiske situation", Samlede Værker, International Publishers, New York 1932, bd. 21, bog 1, s. 37). Imidlertid havde han (som Hrustjov forøvrigt på snedig vis også fremhæver - selvfølgelig uden at nævne hvorfor Lenin anså det for en mulighed - og hvorfor man senere måtte forlade "den fredelige vej") i april ment, at man kunne nå socialismen gennem en fredelig udvikling, men Lenins "fredelige vej" var en noget anden vej end DKPs.

F. Engels

V.I. Lenin

Citater fra marxistiske teoretikere kan være udmærkede at anvende som opsummering af argumenter, men hvis man bruger dem illoyalt overfor den politiske sammenhæng, man plukker dem ud af, er de værdiløse - og man kan på denne måde finde belæg for snart sagt enhver påstand.

Situationen var den, at tsarismen var blevet styrtet som et resultat af Februarrevolutionen i 1917, og arbejder- og soldaterrepræsentanternes *sovjetter* var blevet oprettet. Imidlertid satte masserne deres lid til den provisoriske regering (dannet den 15. marts) bestående af kadetter, oktoabrister samt den socialrevolutionære Kerenski. Denne regering var ledet af fyrst Lvov, som tsar Nikolaj II før Februarrevolutionen ville gøre til sin førsteminister. Dette betød, at magten så at sige blev lagt i kapitalistklassens hænder.

Der eksisterede altså *to magter* - sovjetterne og den provisoriske regering. Arbejder- og soldaterrepræsentanternes *sovjetter* var et organ for arbejdernes og bøndernes forbund mod tsardømmet og på samme tid et organ for deres egen magt, *et organ for arbejderklassens og bøndernes diktatur*. Der eksisterede altså en *dobbeltmagtssituation*. Lenin beskrev det således: "*Det er et i højeste grad bemærkelsesværdigt særkende (vor udh.) ved vor revolution,*

at den har skabt en *dobbeltmagt*...

Hvori består nu denne dobbeltmagt? I, at der ved siden af den provisoriske regering, bourgeoisiets regering, er opstået en anden regering, som endnu er svag og i sin vorden, men dog uden tvivl virkelig eksisterer og bliver stærkere: arbejder- og soldaterrepræsentanternes sovjetter." ("Om dobbeltmagten", Udv. Værker, bd. 7, s. 14, Tiden 1948).

"Denne dobbeltmagts klassekilde og klassebetydning", skriver Lenin, "ligger i, at den russiske revolution i marts 1917 ikke blot fejede tsarmonarkiet bort, ikke blot overgav al magt til bourgeoisiet, men også *nåede helt frem til* proletariatets og bøndernes revolutionær-demokratiske diktatur. Netop et sådant diktatur (dvs. en magt, der ikke støtter sig på en lov, men på de *bevæbnede* folkemassers umiddelbare kraft) og netop de nævnte klassers diktatur repræsenteres af arbejder- og soldaterrepræsentanterne i Petrograd og andre steder." ("Proletariatets opgaver i vor revolution", Udv. Værker, bd. 7, s. 23, Tiden 1948).

Lenin understregede altså, at denne dobbeltmagt var et "bemærkelsesværdigt særkende" ved situationen i Rusland. Samtidig slog han til lyd for at bolsjevikkerne nu stod overfor en vældig opgave bestående i en opdragelse af masserne, således at de indså, at revolutionen måtte føres til ende, nemlig at *magten måtte erobres fra bourgeoisiet og lægges i hænderne på sovjetterne*.

Lenin beskrev det således: "Det særegne ved den nuværende situation i Rusland ligger i *overgangen* fra revolutionens første etape, som på grund af proletariatets utilstrækkeligt udviklede klassebevidsthed og mangelfuld organisation lagde magten i bourgeoisiets hænder, til dens *anden etape*, som må lægge magten i hænderne på proletariatets og bøndernes fattigste lag.

Denne overgang karakteriseres på den ene side ved, at den foregår så legalt som overhovedet muligt (Rusland er *nu* det frieste af alle krigsførende lande), på den anden side ved, at der *ikke øves vold mod masserne* (vor udh.), og endelig ved, at disse uden videre stoler på kapitalisternes regering, en regering af fredens og socialismens værste fjender...

Ingen som helst støtte til den provisoriske regering, det må klarlægges, at alle dens løfter er fuldstændigt falske, specielt dens løfter om at give afkald på anneksioner. I stedet for at rejse det utilladelige, illusionsvækkende "krav" om, at *denne* regering, kapitalisternes regering, skulle *høre op med* at være en imperialistisk regering, må regeringen afsløres." ("Om proletariatets opgaver i den nuværende situation" - "Aprilteserne", Udv. Værker, bd. 7, s. 8-9, Tiden 1948).

Denne situation (som i følge Lenin åbnede *mulighed* for en fredelig udvikling) var imidlertid kun mulig, fordi sovjetterne (som Lenin udtrykte det) "... er et *revolutionært diktatur* (vor udhævn.), der støtter sig direkte på en revolutionær erobring, på det umiddelbare initiativ hos folkemasserne nedefra og *ikke på en lov*, som er udstedt af en centraliseret statsmagt. Det er *en magt af en ganske anden art, end der overhovedet forekommer i den parlamentariske borgerlig-demokratiske republik* (vor udhævn.) af den hidtil kendte type, som er den fremherskende i Europas og Amerikas fremskredne lande. Denne omstændighed glemmer man ofte, ofte tænker man ikke over den, men den rummer hele sagens kerne. Denne magt er af *samme type* som Pariserkommunen i 1871. Denne types hovedtræk er: 1) magtens oprindelse er ikke en lov, men direkte initiativ hos folkemasserne nedefra og lokalt, den direkte 'overtagelse' for at bruge det gængse udtryk, 2) politiet og hæren, der som institutioner er skilt fra folket og stillet i modsætning til folket, erstattes med *en direkte bevæbning af hele folket* (vor udhævn.), under en sådan magt beskyttes statsordenen af de bevæbnede arbejdere og bønder *selv*, af det væbnede folk *selv* ..." ("Om dobbeltmagten", Udvalgte værker, bd. 7, s. 14-15.)

Det skal her endnu engang slås fast, at der var tale om en bevæbning af masserne - det var en forudsætning for dobbeltmagtssituationen. For at resumere med Lenins egne ord: "Dengang (under dobbeltmagten, vor bem.) befandt magten sig i en ustabil tilstand. Den provisoriske regering og sovjetterne havde ved en frivillig overenskomst delt den mellem sig. Sovjetterne var sammensat af delegerationer fra frie, dvs. *ingen ydre vold underkastede* (vor udhævn.), bevæbnede arbejder- og soldatermasser. *Våbnene i folkets hænder, intet ydre voldsherredømme over folket*

(vor udhævn.) - det var sagens *kærne*. Det var det, der åbnede og sikrede hele revolutionen en fredelig udvikling fremad." ("Om paroler", Udvalgte værker, bd. 7, s. 90)

Imidlertid fortsatte denne fredelige udvikling ikke. Efterhånden skærpedes modsigelserne, hvilket betød at sovjetterne midlertidigt blev overtaget af de borgerlige kræfter, og et åbent voldsherredømme blev indført. Det betød, at der ikke mere eksisterede nogen muligheder for en fredelig udvikling, hvorfor denne *taktik* måtte opgives.

Da Lenin så sent som i september 1917 - altså umiddelbart før Oktoberrevolutionen - fremsatte en plan for løsning af den truende krise: hungersnød, sammenbrud af produktionen osv., var det ikke "forslag" til reformer inden for kapitalismens rammer, men det modsatte: reformer, der måtte gennemføres af en revolutionær regering for at tage skridt i retning af opbygningen af socialismen.

Det, Lenin gjorde, var at fremhæve, hvad en revolutionær (arbejder- og bonde)regering skulle gøre - samtidig med at han afslørede kapitalisternes regering. *Men forudsætningen for gennemførelsen af disse reformer var, at arbejderne og bønderne havde magten.* Dermed er ikke sagt, at socialismen havde været "indført". Man "indfører" ikke socialismen, der opbygges skridt for skridt; men forudsætningen for denne opbygning er, at proletariatet (og dets allierede) har magten, dvs. har styrtet bourgeoisiets diktatur. Opbygningen af socialismen starter med oprettelsen af proletariatets diktatur. Det som Lenin da også - blandt andet - foreslår, er arbejderklassens kontrol med produktionen. Han understreger: "For at opnå dette må man have demokratiets revolutionære diktatur med det revolutionære proletariat i spidsen, dvs. for at opnå dette må demokratiet blive revolutionært *i gerning*." ("Den truende katastrofe og hvordan den skal bekæmpes", Udvalgte værker, bd 7, s. 162)

Endelig vil vi anføre det sted, hvor Nørlunds citat om "endnu ikke socialisme, men heller ikke kapitalisme" forekommer: "Men tag den samme indretning og gennemtænk dens betydning i en revolutionær-demokratisk stat. Almindelig arbejdspligt, indført, reguleret og ledet af

arbejder-, soldater- og bonderepræsentanternes sovjetter, det er *endnu ikke* socialisme, men det er *heller ikke* kapitalisme mere. Det er et vældigt *skridt* henimod socialismen, et skridt af en sådan art, at når man bevarede det fuldstændige demokrati, ville det være umuligt at gøre skridtet om og vende tilbage til kapitalismen uden en uhorrt voldsanvendelse mod masserne." (samme sted, s. 168)

Ib Nørlunds jongleren med Lenins citater er simpelthen citatfusk, hvis eneste formål er at dække over DKP's revision af leninismen!

DEN FREDelige OVERGANG OG VIRKELIGHEDEN

I forlængelse af vor vurdering af den internationale situation efter den 2. verdenskrig vil vi se på, hvordan disse nye forhold gør sig gældende som "indskrænkning i storkapitalens bevægelsesfrihed også over for sit eget arbejdende folk".

Teorien - også DKP's strategiske overvejelser - må stå sin prøve i praksis, hvis den skal tages alvorligt.

Praksis har ikke levnet de revisionistiske påstande om de fortræffelige muligheder for den fredelige overgang til socialismen megen ære.

Intet sted i verden er overgangen til socialismen foregået ad fredelig vej. Socialister har måttet betale meget dyrt for illusioner om, at en fredelig overgang skulle være mulig. Nedslagtningen af hundredtusinder af kommunister i Indonesien siden 1965/66 og kontrarevolutionen i Chile er de seneste og tydeligste eksempler.

Som konsekvens af deres strategi rejser revisionisterne ikke det afgørende spørgsmål i overgangen til socialismen, nemlig spørgsmålet om *arbejderklassens bevæbning*.

Revisionisterne gør ikke arbejderklassens bevæbning til en nødvendig betingelse, men til et spørgsmål, der må overvejes i forbindelse med de alliancer, som proletariatet må indgå. Arbejderklassen må ikke bevæbnes, hvis bevæbningen betyder en hindring for etableringen af den anti-monopolistiske front!

En af de afgørende årsager til at det var muligt at slå

det chilenske proletariat ned - i hvert fald midlertidigt - var, at "Folkeenheds"regeringen direkte modarbejdede arbejderklassens bevæbning til fordel for kompromisser med borgerskabet og dets væbnede styrker - kompromisser som alligevel ikke hjalp "Folkeenheden" noget.

I en situation hvor kapitalen styrkes, hvor økonomien monopoliseres, hvor de politiske beslutninger centraliseres, hævder revisionisterne, at den anti-kapitalistiske kamp kan foregå fredeligere!

I en periode hvor klassefjenden opruster som aldrig før, hævder revisionisterne, at klassekampen, at kampen for socialismen skulle kunne forløbe under fredeligere former!

Disse forestillinger synes os at være udtryk for en helt speciel form for "logik" - denne logik er ikke proletariats logik, men kan kun tjene klassefjenden.

Bourgeoisiet ved, at politisk magt vokser ud af et gearløb - proletariatet må lære det for at undgå endnu et Indonesien, endnu et Chile.

REVOLUTION OG REVISIONISME

Denne artikel er et supplement til den foregående. Den tager sit udgangspunkt i et bestemt led af den revisionistiske argumentation, idet den påviser, hvordan de revisionistiske teoretikere er rødt til direkte at fordreje, hvad Lenin skrev om den russiske revolution i 1917, for at kunne udnytte Lenin som retfærdiggørelse af deres teser.

Det vesttyske revisionistparti DKPs chefidéolog Willi Gerns har sammen med Robert Steigerwald skrevet en artikel "Antimonopolistisk demokrati og vejen til socialismen". Artiklen har været bragt i "Tiden-Verden rundt" (1972,6) og i "Spartakus" (1972,2) organ for Kommunistiske Studenter Århus, en studenter organisation helt tilknyttet det danske revisionistparti DKP. Artiklen har således fået en vis udbredelse blandt de danske repræsentanter for den moderne revisionisme.

Når de danske revisionister netop henter denne tyske artikel hjem, må man forvente, at der er tale om et arbejde, som også danske revisionister lægger vægt på.

For marxister-leninister i Danmark er det lærerigt at studere arbejdet nærmere. Lad os gøre os den ulejlighed at følge udviklingen af tankegangen i dette arbejde for dels at se på indholdet i begrebet "antimonopolistisk demokrati", for dels at følge hvilke krumspring der undervejs er nødvendige for at få denne tankegang til at fremtræde som værende i overensstemmelse med marxismen-leninismen. Stalin og Mao har forlængst kasseret den moderne revisionisme. Men Marx, Engels og Lenin har den moderne revisionisme stadigvæk at besvare sig med, og dette livtag kan i sig selv være vanskeligt nok.

For at afgrænse sig fra dem, der repræsenterer "uklare" forestillinger om det socialistiske samfund (her tænkes på forskellige socialdemokratiske strømninger), begynder artiklen med at opstille "tre hovedbetingelser" for oprettelsen af det socialistiske system; "Arbejderklassens erobring af den politiske magt i forbund med andre arbejdende lag; alle vigtige produktionsmidler gøres til samfundseje; indførelsen af samfundsmæssig planlægning i folkets interesse. Det er de ufravigelige betingelser for en overgang til socialismen, der fremgår af Marx', Engels' og Lenins lære. Kun den, der kæmper for deres virkeliggørelse, kan kaldes sand revolutionær." (Spartakus, 1972, 2 si. 16)

Kan man sige at dette er *hovedbetingelserne* der kan drages ud af marxismen-leninismen, og som drager skillelinien mellem alt sandt revolutionært og alskens reformistiske "uklare forestillinger". Nej, det kan man ikke. Da Marx selv skulle sige hvilke fortjenester der tilkom ham, skrev han følgende tre: "Hvad jeg tilføjede af nyt var 1. at bevise, at *klassernes eksistens* blot er knyttet til *bestemte historiske faser i produktionens udvikling*; 2. at klassekampen nødvendigvis fører til *proletariatets diktatur*; 3. at selve dette diktatur kun danner overgangen til *ophævelsen af alle klasser* og til et *klasseløst samfund*...." (brev til Weydemeyer, Karl Marx, F. Engels udv. skrifter si. 453.) Og da Lenin skulle drage skillelinien mellem sandt revolutionært og alskens forvanskninger af marxismen, skrev han, i forlængelse af det anførte brev fra Marx, følgende:

"Thi læren om klassekampen stammer ikke fra Marx, men er før ham blevet skabt af bourgeoisiet, og den er, taget i almindelighed, *ømtagelig* for bourgeoisiet. Den der kun anerkender klassekampen, er endnu ikke marxist, han kan godt være blevet stående indenfor den borgerlige tænkings og den borgerlige politiks grænser. At indskrænke marxismen til læren om klassekampen er det samme som at beskære marxismen, at forvanske den, at reducere den til, det bourgeoisiet kan godkende. Marxist er kun den, der udvider anerkendelsen af klassekampen til anerkendelsen af proletariatets diktatur. Heri består den dybeste forskel mellem marxisten og den almindelige små- (og også stor-) borger. Det er det, der må være prøvestenen på en vir-

kelig forståelse og anerkendelse af marxismen."

(udv.v.8, si.37)

Det, der skiller uklare forestillinger om socialismen fra en sand revolutionær opfattelse, er altså ikke hverken anerkendelsen af, at arbejderklassen må erobre den politiske magt, eller anerkendelsen af, at alle vigtige produktionsmidler må overgå til samfundseje, eller anerkendelsen af samfundsmæssig planlægning. Opstillingen af en sådan skillelinje er lige så uklar som det, den selv forsøger at skille sig fra. Den virkelige prøvesten er i dag som på Lenins tid: anerkendelsen af proletariats diktatur. Det er dette spørgsmål, der adskiller sande revolutionære fra alle former for højreopportunisme i arbejderbevægelsen.

Artiklen fortsætter med at anføre, at det er nødvendigt at kæmpe for overgangsetapens krav, for at nå det socialistiske mål. Denne teori om en overgangs etape forsøger Gerns og Steigerwald straks at bringe i overensstemmelse med Lenin, på følgende måde:

"I sit værk "Den truende krise og hvordan den skal bekæmpes", skrevet i overgangsperioden fra den borgerlig-demokratiske februarrevolution til den store socialistiske oktoberrevolution i 1917, påpegede Lenin, at dannelsen af et revolutionært demokratis stat kan være et skridt på vejen fra den statsmonopolistiske kapitalisme til socialismen. Han understregede, at i dette tilfælde findes der en mulighed for ved hjælp af en række foranstaltninger at undergrave storkapitalens herredømme og allerede i *denne etape* at sikre arbejderklassens afgørende indflydelse i *staten* og samfundet. I en karakteristik af det revolutionære demokrati skrev Lenin: "...dette er *endnu ikke* socialisme, men det er *heller ikke mere* kapitalisme. Det er et enormt skridt til socialismen...". Henvisningen til dette skrift af Lenin er i de senere år blevet mere og mere almindelig i forbindelse med kærnepunktet i den moderne revisionismes strategi, det anti-monopolistiske demokrati. (se f.eks. Nørlund, Tiden 1973, 6-7, si.196, og "Lenin og nutiden", 1970, si. 39)

Hvad talte Lenin om i dette værk, og i hvilken situation blev værket til? Kan denne henvisning til Lenin bruges som

"argument" for oprettelsen af "det antimonopolistiske demokratiske stat" (Gerns og Steig, si. 30) som en *etape* mellem det borgerlige og det socialistiske samfund, hvor man (inden det socialistiske samfunds etablering) allerede har opnået "at begrænse og *overvinde* monopolernes magt,..." (Gerns og Steig, si. 23, vor udhv.), gennem en "demokratisk *formyelse* af staten og samfundet" (Gerns og Steig, si 18) vor udhv.) Lad os undersøge om, der er tale om blot en omskrivning af Lenin, eller om der er tale om en revidering og dermed i sin konsekvens en forkastelse af Lenin, når Gerns videre skriver: "Med en omskrivning af Lenins ord kan man sige, at det antimonopolistiske demokrati endnu ikke er socialisme, men heller ikke længere imperialism. Det er et enormt skridt i retning af socialisme". (Gerns og Steig, si. 26)

Lenin skrev den citerede artikel "Den truende katastrofe og hvordan den skal bekæmpes" (Udv.v.bd 7, si. 119) den 10.-14. september, 1917, altså 6 uger før den sejrige væbnede opstand i Petrograd (nu Leningrad). Artiklen er skrevet efter bolsjevikernes julkongres, som fastslog, at revolutionen var ved at antage karakter af en socialistisk revolution, og som samtidig satte den væbnede opstand på dagsordenen. Artiklen er skrevet efter, at de bevæbnede arbejdere havde slået general Kornilovs kontrarevolutionære kupforsøg tilbage, d. 25/8, efter at Petrograd-sovjetten (31/8) og Moskva-sovjetten (5/9) var gået over på bolsjevikernes og den socialistiske revolutions side. Artiklen er skrevet netop i den september måned, hvor bønderne egenmægtigt var gået over til i stort omfang at bemægtige sig godsejernes jord. Det provisoriske nationalråd, også kaldet førparlamentet blev netop indsat d. 12/9, altså mens Lenin skrev artiklen. Kompromispartierne (mensjevikerne og de socialrevolutionære) håbede ved hjælp af dette førparlament, at kunne bremse revolutionen og lede den over på den borgerlige parlamentarismes vej. Bolsjevikerne indledte omgående (trods modstand fra førparlamentets bolsjeviske gruppe) en boykot af førparlamentet, idet en deltagelse i dette ville kunne give masserne illusioner om den borgerlige parlamentarismes muligheder under revolutionen.

Kan det være rigtigt at Lenin i denne situation, midt i den socialistiske revolutions malmstrøm, begynder at

plædere for en "overgangs*etapes* krav" (Gerns, s. 16, vor udhævning) som skal være det revolutionære demokratis stat i form af en mellemtung mellem kapitalisme og socialisme, og er Gerns og Steig's antimonopolistiske statsdannelse i overensstemmelse med det Lenin taler om, og har de foranstaltninger, Lenin taler om, noget at gøre med "afgørende indflydelse i staten..." (Gerns, s. 16)?

Er det rigtigt, at Lenin karakteriserer det revolutionære demokrati, således som Gerns og Steigerwald? Nej, når man læser citatet i sin *sammenhæng* fremgår det, hvad Lenin karakteriserer på den anførte måde:

"men tag den samme indretning og gennemtænk den betydning i en revolutionær-demokratisk stat. Almindelig arbejdspligt, indført, reguleret og ledet af arbejder-,soldater- og bonde-repræsentanternes sovjetter, det er endnu ikke socialisme, men det er heller ikke kapitalisme mere. Det er et vældigt skridt henimod socialismen,...." (Udv.v. bd.7, si. 168).

Hvordan karakteriserer Lenin så det revolutionære demokrati, og hvorfor bruger Lenin udtrykket "det revolutionære demokrati", når han gang på gang i kampen mod datidens revisionister og andre højreopportuniste påpegede det latterlige i at føre arbejderklassen bag lyset med snak om "rent demokrati", demokrati slet og ret, demokrati i sig selv hævet over klasserne? Lenin har klart gennemskuet, at "Mennesker, der vil løse de opgaver, som *overgangen* fra kapitalisme til socialisme stiller, ud fra almindelige fraser om frihed, lighed, *demokrati slet og ret*, lighed inden for et arbejdsdemokrati osv. (sådan som Kautsky, Martov og andre af den gule Bern-internationales helte gør), afslører dermed kun deres egen natur som småborgere, filistre, spidsborgere, der i åndelig henseende underdanigt trasker bagefter bourgeoisiet." (Udv.v. bd. 10, si. 245) Lenin taler ikke om det revolutionære demokrati som et "udvidet demokrati" eller særligt "rent" demokrati, der befinder sig som en stat mellem bourgeoisiets stat (og diktatur) og proletariats stat (og diktatur). Lenin taler normalt kun om borgerskabets demokrati eller om proletariats demokrati og påpeger gang på gang, at her gives der ikke nogen mellemtung. Når han i denne sammenhæng (sept. 1917) taler om det revolutionære demokrati, har det sine historiske begrundelser. I 1917 havde det sovjetiske folk erobret det borgerlige demokrati gennem revolution, og det

særegne ved denne situation bestod netop i, at revolutionen ikke standsede ved dette, og at man altså på samme tid havde borgerligt demokrati og revolution. Derfor bruges vendingen "revolutionært demokrati" af alle i den situation Lenin skriver sin artikel. Som Lenin skriver i artiklen: "Ordet "revolutionært demokrati" er hos os (navnlig hos de socialrevolutionære og mensjevikerne) næsten blevet en konventionel frase, omtrent som ordet "gudskelov", der også bruges af folk, som ikke er så udannede at tro på en gud,...". De socialrevolutionære og mensjevikerne yndede netop at kalde den siddende regering Kerenskij og dens foranstaltninger for revolutionært demokratiske, og Lenins artikel har netop til formål konkret at påvise, hvordan dette kun er en frase, og at regeringens kontrol gennemført ved hjælp af borgerskabets *stat* kun fører til en reaktionær-bureaukratisk kontrol. "Lad os dog hellere sige *sandheden*, man vil gerne regulere det økonomiske lig i det republikanske Rusland på reaktionær-bureaukratisk vis...." (Udv.v. bd. 7, si. 34)

Efter en lang række konkrete anvisninger på at dette "revolutionære demokrati" (som Lenin ustandselig netop sætter i gåseøjne) kun er en frase, vender han frasen mod frasemagerne selv, idet han anviser, hvordan "frasen" skal forvandles til handling. Her er Lenins karakteristik af det revolutionære demokrati, som man frit kan sammenligne med den karakteristik Gerns og Steigerwald lægger Lenin i munden:

"For at opnå dette"(dvs. kontrollen med de rige) "må man have demokratiets revolutionære diktatur med det revolutionære proletariat i spidsen, dvs. for at opnå dette må demokratiet blive revolutionært i *gerning*. Det er sagen. Og det ønsker vore socialrevolutionære og mensjeviker ikke; de bedrager folket med det "revolutionære demokrati"s fane og støtter i gerning den reaktionær-bureaukratiske politik, bourgeoisiet nu som altid fører...." Og tilføjer vi idag: Gerns, Nørlund og alle andre repræsentanter for den moderne revisionismes forræderi mod marxismen-leninismen trasker videre i dette spor med deres moderne form for reaktionær-bureaukratisk kontrol med de rige gennem " det antimonopolistiske demokrati"s indflydelse i staten.

Lenin anførte ganske rigtigt en række foranstaltninger, som tilsyneladende, men også kun tilsyneladende, kan minde om det antimonopolistiske demokratis foranstaltninger. Disse var (hos Lenin): 1) Statskontrol med eller nationalisering af bankerne. 2) Nationalisering af de største monopoler. 3) Ophævelsen af forretningshemmeligheden. 4) Tvungen sammenslutning i forbund af de forskellige erhvervsledende folk. 5) Organisering af befolkningen i forbrugsforeninger (se Udv.v. bd. 7, si. 127)

Men der er en forskel på det, Lenin talte om, og det de moderne revisionister taler om. Lenin skriver om den kontrol, der under den imperialistiske krigs hastige udvikling af den monopolistiske kapitalisme til statsmonopolistiske kapitalisme bliver en nødvendighed, at den kapitalistiske stat kan gennemføre "*de formødne reformer* ad reaktionær-bureaukratisk vej. Vi derimod taler her om den revolutionær-demokratiske vej. Denne "lille forskel" er af meget væsentlig betydning. Det er for det meste "ikke skik og brug" at tænke på den." (Udv.v. bd. 7, si. 132) Forskellen består i, at Lenin talte om en kontrol fra neden gennemført med magt af de revolutionære organisationer, uden om det borgerlige statsapparat. Mensjevikerne og de socialrevolutionære talte derimod om en bureaukratisk-reaktionær kontrol ved hjælp af den borgerlige stat. Det Lenin talte om, var ikke en overgangsetape på vejen til den socialistiske revolution, det var selve den socialistiske revolution. Det mensjevikerne og de andre forrædere talte om er en udsættelse af den socialistiske revolution gennem at køre den af sporet via det parlamentariske blindspor. De moderne revisionister ønsker ligeledes med deres viften med det antimonopolistiske demokratis faner at indskyde en etape med bureaukratisk-reaktionær kontrol, for at opsætte og siden afspore den socialistiske revolution via parlamentarismens vej. Det antimonopolistiske demokrati er en stor stabel reformer af reaktionær-bureaukratisk tilsnit.

Den vej Lenin her kaldte "revolutionær-demokratisk" byggede på en situation, hvor arbejdere og fattigbønder var *bevæbnede*. Lenin var ude på at afsløre den siddende regering Kerenskij, som mensjeviker osv. kaldte "revolutionær-demokratisk". Til det brug anviste han en række love, som regeringen blot kunne udstede, *hvis* den var revolutionær

og virkelig ønskede kontrol med kapitalisterne, og han skrev videre: "Sådanne love kunne og skulle man også straks udstede hos os uden at spille blot en uge af den kostbare tid, idet man overlader det til *selve den sociale situation* at afgøre hvordan loven mere konkret skal gennemføres. (Udv.v. bd. 7, si. 146) Og han fortsatte samme sted: "Man behøver ikke noget særligt apparat eller nogen "statistik" (det var den, Tjernov ville sætte i stedet for bøndernes revolutionære initiativ) for at udstede en sådan lov, thi dens gennemførelse må pålægges fabrikanterne eller industrimændene selv, må pålægges de *forhåndenværende* samfundsmæssige kræfter, under kontrol af ligeledes forhåndenværende samfundsmæssige kræfter (dvs. ikke regeringskræfter, ikke bureaukratiske kræfter), blot må disse ubetinget søges i de såkaldte "lavere stænder", dvs. i de undertrykte og udbyttede klasser,..." (Lenins udv.v.)

Lenin gik *foran* masserne for at give *deres* revolution form og retning, og gør aktivt op med de tilbagestående lag, der endnu i nogen grad lod sig forblænde af og holde tilbage af den siddende regering Kærenskij og dens såkaldte "revolutionære demokratiske stat", og viste masserne, at dens koalitionsregering med borgerskabet aldrig kunne gennemføre en virkelig kontrol, men at masserne måtte stole på egne kræfter og gennemføre kontrollen revolutionært, dvs. fra neden, ved egne kræfter og uden om den siddende regering, dens stat og embedsmænd.

Spørgsmålet om kontrol har Lenin stillet rigtigt netop i denne artikel som Gerns ynder at citere: "I grunden går hele spørgsmålet om kontrollen ud på, hvem der kontrollerer hvem, dvs. hvilken klasser der er den kontrollerende, og hvilken klasse der er den kontrollerede. Hos os, i det republikanske Rusland, hvor der medvirker "kompetente organer" for et såkaldt revolutionært demokrati, har man hidtil anerkendt og tolereret godsejere og kapitalister som kontrollører. Den uundgåelige følge heraf er kapitalisternes ligrøveri, som vækker almindelig harme i folket, og endvidere det forfald, som kunstigt fremmes af kapitalisterne. Man må beslutsomt, uigenkaldeligt, og uden frygt for at bryde ned det gamle, uden frygt for dristigt at opbygge det nye tage fat op en kontrol med godsejerne og kapitalisterne fra *arbejdernes og bøndernes side*." (Si. 144)

Det var den retning, Lenin stak ud for den russiske revolution, og dette var ikke retningen mod en overgangsetape, men retningen direkte mod proletariats diktatur og socialismen. Og denne retning var i ganske nøje overensstemmelse med de grundlæggende teoretiske overvejelser omkring proletariats stat, som Lenin fremkom med i værket "Staten og revolutionen", som blev skrevet en måned før den agitatoriske artikel, Gerns citerer. Det hedder her: "Registrering og kontrol - det er *hovedsagen* for at *komme igang* med (vor udhævning) det kommunistiske samfunds *første fase* (dvs. socialismen, vor bemærk.) og få den til at fungere rigtigt. *Alle* borgere forvandles her til lønnefunktionærer i staten, der består af de bevæbnede arbejdere." (Udv. v.-bd. 8, si. 106)

Dette skulle være tilstrækkeligt for at vise, at Lenin i artiklen "Den truende katastrofe..." absolut ikke plæderer for, at "et revolutionært demokratisk stat kan være et skridt på vejen fra den statsmonopolistiske kapitalisme til socialismen." (Gerns, si. 16). Hvis man blot nogenlunde opmærksomt læser denne artikel af Lenin, står det klart, at Lenin ikke taler om en overgangsetape, der hverken er det ene eller det andet, men at Lenin tværtimod taler om at *komme igang* med kommunismens første etape, dvs. socialismen med proletariats diktatur.

Men lad os for at slå det helt fast anføre en sidste bemærkning fra Lenins hånd i denne sag og lad videre dette citat danne udgangspunkt for en forståelse af det væsentlige i den strategi, som den moderne revisionisme søger at lede arbejderklassen ind under; dvs. klassekarakteren af "teorien om det antimonopolistiske demokrati som en overgangsetape mellem den borgerlige og den proletariske stat". Vi vender tilbage til artiklen "Den truende...", hvor Lenin skrev om statsmonopolet, der kunne ledes "- enten i godsejernes og kapitalisternes interesse, og så får vi ikke en revolutionær-demokratisk, men en reaktionær-bureaukratisk stat, en imperialistisk republik, - eller i det revolutionære demokratis interesse, og så er det et skridt henimod socialismen."

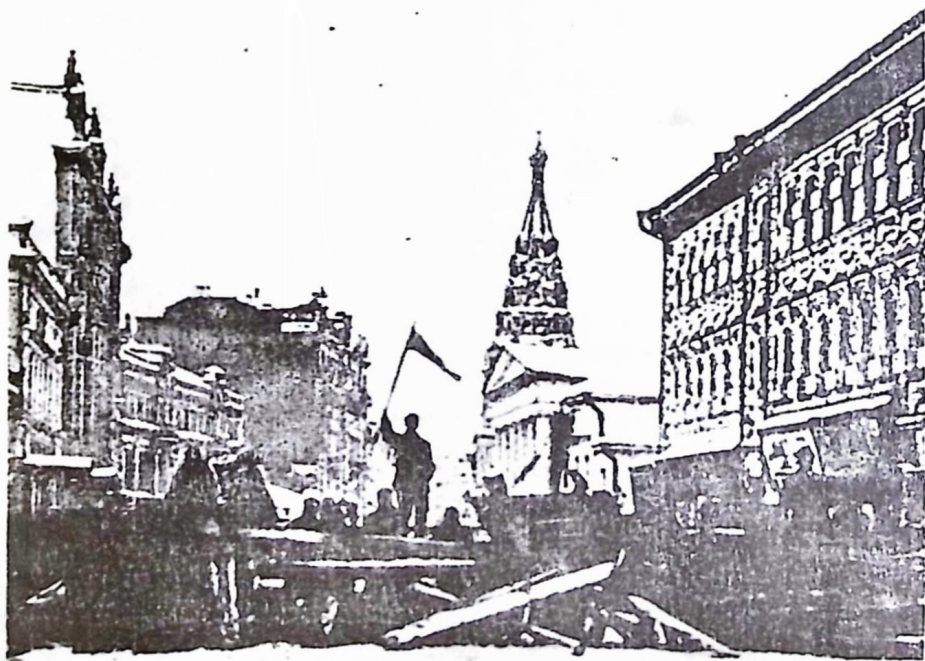
Thi socialisme er ikke andet end selve det første skridt fremad fra det statskapitalistiske monopol. Eller med andre ord: socialismen er ikke andet end det statskapita-

listiske monopol *anvendt til gavn for folket*, og for så vidt *hører det op med at være* et kapitalistisk monopol.

Her er ikke nogen mellemtung. Udviklingens objektive gang er sådan, at man *ikke* kan komme fremad fra *monopolerne* (og krigen har tidoblet deres tal, rolle og betydning) uden at gå henimod socialismen.

Enten er man revolutionær demokrat i gerning. Så behøver man ikke at frygte skridt henimod socialismen.

Eller man frygter skridt henimod socialismen og fordømmer dem som Plekhanof, Dan og Tsjernof med de argumenter, at vor revolution er borgerlig, og at man ikke kan 'indføre' socialismen, og mere af samme slags - og så rutsjer man uundgåeligt med til Kerenski, Miljukof og Kornilof, dvs. man undertrykker ad *reaktionær-demokratisk* vej arbejder-

Barrikader i Petrograds gader i revolutionsdagene, februar 1917.

og bondemassernes 'revolutionær-demokratiske' bestræbelser.

En mellemtung er der ikke." (Udv.v. - bd. 7, s. 166)

Her ser vi Lenin i kamp mod ikke selve borgerskabet, men mod de personer og politiske strømninger i arbejderbevægelsen, som angiveligt i ord var for socialismen, men som i gerning tøvede, standsede op, vendte om, da det gjaldt, for at gå over på borgerskabets side. Det skete med forskellige teoretiske argumenter: man kunne ikke "indføre" socialisme, revolutionen var borgerlig, osv. Alle forsøgte de at skyde et led ind mellem borgerskabets magt og proletariats magt, mellem den borgerlige diktatur og proletariats diktatur, og alle forsøgte de på forskellige skjulte måder at tale om "overgang" for at dække over deres eget kontrarevolutionære væsen. De var datidens revisionister, og det var i en ubøjelig kamp mod dem, at leninismen voksede sig stærk.

Såvel datidens som nutidens revisionisme må i følge sagens natur uundgåeligt indskyde den ene eller anden form for overgangstrin eller etape mellem sig og den socialistiske revolution, fordi det er den eneste måde, hvorpå revisionismens reformistiske praksis kan skjules bag marxismen-leninismen.

I skriftet "Den proletariske revolution og renegaten Kautsky" behandler Lenin i et tillæg den lidt mere elegante renegat Vandervelde. Denne hævdede, at den mellem den kapitalistiske og den proletariske stat lå mange mellemlinier. Denne påstand kommenterede Lenin således:

"Eklektikeren ser ikke gerne 'alt for absolutte' påstande, idet han vil have plads for sit spidsborgerlige, småtskårne ønske om at erstatte revolutionen med 'overgangstrin'.

At overgangstrinet mellem den stat, der er organ for kapitalistklassens herredømme, og den stat, der er organ for proletariats herredømme, netop er *revolutionen*, der består i, at bourgeoisiet *styrtes* og *dets* statsmaskiner *sønderbrydes*, sønderslås, det siger kautsky'erne og vandervelde'erne intet om." Og videre: "Kautsky'ernes og vandervelde'ernes eklektik og sofistisk udtværer til glæde for bourgeoisiet alt konkret og præcist i klassebe-

grebet, idet den indsmugler det almene begreb 'overgang', bag hvilket man kan skjule sin afsværgelse af revolutionen (hvad ni tiendedele af de officielle socialdemokrater i vor tid også gør)!" (Udv.v. - bd. 10, s. 152-3) Og, tilføjer vi på egne vegne, hvad også vor tids officielle repræsentanter for de revisionistiske partier gør!

At både den "klassiske" og den moderne revisionisme er gået fuldstændigt over på borgerskabets standpunkt og er blevet stående ved grænsen for, hvad borgerskabet kan acceptere, og dermed er blevet borgerskabets yderste spydspids i arbejderbevægelsen, er ikke blot en teoretisk kendsgerning. Det understreges i al sin grusomme alvor også af arbejderklassens praktiske kamperfaringer.

Modsigelsen i Allendes "Folkeenheds"regering var i sit inderste væsen ikke forskellig fra modsigelsen i regeringen Kerenskij i Rusland i 1917. Herom skrev Lenin (og læg mærke til, at vi stadig henter læren ud af den artikel, som Gerns og Steigerwald ustandselig tager til indtægt):

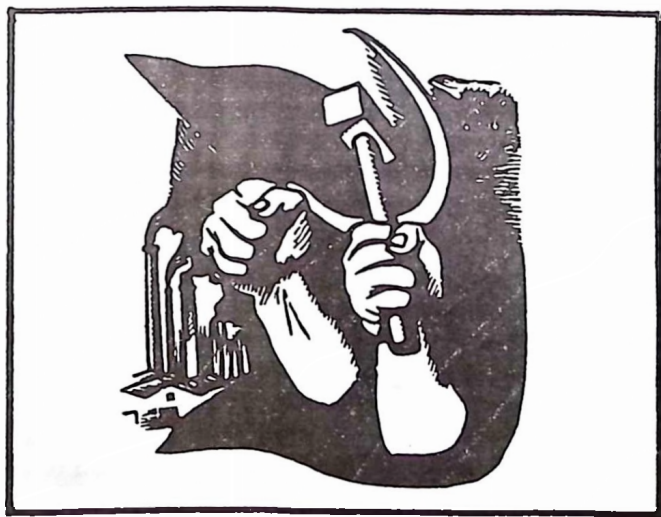
"Den grundlæggende modsigelse i vor regeringspolitik består netop i, at man - for ikke at rage uklar med bourgeoisiet, for ikke at ødelægge 'koalitionen' med det - må gennemføre den reaktionær-bureaukratiske kontrol og kalder den 'revolutionær-demokratisk', mens man ustandselig bedrager folket og skaber misstemning og forbitrelse hos masserne..." (Udv.v. - bd. 7, s. 161) Denne modsigelse vil netop være kernen i det antimonopolistiske demokrati, hvis det igen skulle lykkes revisionisterne at føre revolutionen ind på dette blindspor. Og så kan det ikke nytte, at man bagefter, som Ib Nørlund i Land og Folk, de. 19 okt. 1973, kommer rendende med følgende undskyldning:

"De chilenske kommunister har ikke - så lidt som kommunister overhovedet - været i tvivl om, at socialismens opbygning kræver tilintetgørelse af den borgerlige stats magtapparat, herunder naturligvis også 'uskadeliggørelse af dens officerkorps'. Hvad de chilenske kommunister søgte, var imidlertid *veje* til at gøre det. Man stillede sig ikke opgaven 'at skabe socialismen i den borgerlige stats regi' (hvad der ganske rigtigt er umuligt - som al reformistisk praksis viser), men at skabe betingelserne

for *overgangen til socialismen*, hvad der er noget andet. (...) Man nåede i hvert fald så langt, at reaktionen så sig nødsaget til at kaste masken og gribe til de yderste metoder."

Dette tør siges at være en ganske overordentlig flot bemærkning af den professionelle politiker Ib Nørlund! De chilenske arbejdere og bønder lider i dag ganske alvorligt under, at visse ledere søgte efter denne spidsborgerlige "overgangsetape", der ikke er andet end en anerkendelse af det borgerlige demokratis snævre rammer, og samtidig søger Nørlund at slå politisk mønt af sine liberale fraser med flotheder om, at nu fik vi da bevist, at borgerskabet kan udradere et afvæbnet folk!

Også den danske reaktion har sine masker at skjule sig bag. Ib Nørlund og Co. er en af dem.

DET NYE

ØKONOMISKE SYSTEM

I UNGARN

- en artikel af Bo Gustafsson.

Fra og med den 1. januar 1968 trådte et nyt økonomisk system i kraft i Ungarn. I den anledning har det ungarske forlag AKADEMIAI KIADO udgivet to bøger på engelsk, som behandler det nye økonomiske systems indhold og konsekvenser. Bøgerne består af omkring 20 indlæg forfattet af ministre, høje embedsmænd og økonomer i lederde stillinger. Vi vil i denne artikel redegøre for, hvad disse talsmænd for det officielle Ungarn har at sige om det nye økonomiske system og derefter diskutere nogle af systemets mere fremtrædende konsekvenser.

Artiklen er taget fra det svenske kommunistparti, SKP's teoretiske tidsskrift MARXISTISK FORUM, nr. 4 1973.

BAGGRUNDEN

Det ny økonomiske system er et resultat af de problemer, som Ungarn og andre revisionistiske lande har stået over for, og de forholdsregler som de magthavende har besluttet sig til som svar på disse problemer. Ungarn gennemførte ligesom andre folkedemokratier efter 1945 en tiltrængt jordreform og nationaliserede industrien. Fra og med 1950 indledtes landets socialistiske industrialisering. Store resultater opnåedes. Men de samme fejl blev begået i Ungarn som tidligere i Sovjetunionen: Der sattes for meget på sværindustrien og for lidt på den lette industri og frem for alt på landbruget. Under den første femårsplan (1950 - 1954) fik sværindustrien 42% af alle investeringer, landbruget kun 16% på trods af at næsten

halvdelen af befolkningen var landbrugere; antallet af fremstillede landbrugsmaskiner sank eller stagnerede. Dertil kommer, at en stor del af den jord, som godsejere eller storbønder havde måttet afstå, ikke blev fordelt igen, men beholdtes som "reservejord".

Kollektiviseringen blev gennemført både med og mod bøndernes vilje. Industriarbejdernes reallønninger sank betydeligt.

På grund af disse fejl opstod der dybtgående modsætninger mellem folket på den ene side og parti- og statsledelsen på den anden side. Massernes ret til selv at bestemme og deres indflydelse blev indskrænket til fordel for partiinstanser og statsorganer.

Stalins død i 1953 medførte også forandringer i Ungarn: Imre Nagy blev ny ministerpræsident. Nagy kritiserede den skæve industrialisering, tilsidesættelsen af arbejdernes levestandard og af frivillighedsprincippet i kollektiviseringen. Visse positive forandringer blev gennemført. Men samtidig optrådte nye fejl i stedet for de gamle. Omlægningen skete abrupt og gik i mange tilfælde alt for langt. Blandt andet erklærede regeringen sig klar til at opløse kollektivbrugene. Da Malenkov blev styrtet i februar 1955 kom der også en reaktion i Ungarn mod Nagys politik. Men inden en ny linje havde nået at stabilisere sig, kom revolten i oktober 1956 som helt forandrede situationen. Revolten udløstes af Hrus-tjovs tale på den 20. partikongres i Sovjetunionen. Den blev båret frem af en berettiget utilfredshed med den fejlagtige økonomiske politik og det indskrænkede demokrati. F.eks krævede arbejderne og folket lovbestemt strejkeret, reviderede arbejdsnormer og lønforhøjelser og en ny landbrugspolitik. Men på grund af, at det kommunistiske parti isolerede sig, overtog reaktionære og til og med fascistiske kræfter meget hurtigt revoltens ledelse. I begyndelsen af november domineredes de såkaldte revolutionære komiteer af disse kræfter, og hvid terror - først og fremmest rettet mod kommunister og jøder - herskede i store dele af landet. Endog Washington beklagede, at revolten gik "altfor langt til højre - altfor hurtigt". ('too far to the right - too fast'). Den 4. november gav Janos Kadar meddelelse om dannelsen af en ny regering med et program der gik ud på national selvbestemmelsesret, bevarelse af en sociali-

stisk samfundsorden, højere levestandard, formindsket bureaukrati, arbejderledelse på virksomhederne, afskaffelse af tvangsleverancer fra landbruget og demokratiske valg. Samtidig vendte den røde hær tilbage til Budapest og slog kontrarevolutionen ned.

Den ny regerings program gennemførtes kun delvist. Tvangsleverancerne fra landbruget blev afskaffet og lønningerne blev forhøjede. Men den grundlæggende fejl, arbejderklassens og bøndernes mangel på reel magt, blev ikke ryddet af vejen. Ganske vist indførtes såkaldte bedriftsråd, men disse havde ingen større magtbeføjelser. I stedet trådte man ind på den vej, som Jugoslavien tidligere var slået ind på, og som blev retningssigende også i nabolandene. Et udbyttedelingssystem indførtes, i følge hvilket en del af bedriftens overskud ikke længere skulle betales ind til statsbudgettet, men beholdes i bedriften, dels til investeringer og dels til fordeling blandt de ansatte. Jo højere profitkvote en virksomhed opnåede, jo større del af profitten kunne den beholde.

Desværre viste dette system sig ikke i stand til at skabe en grundlæggende forandring til det bedre. I Ungarn, som i Sovjetunionen og de andre revisionistiske lande, udmærkede tiden efter 1956 sig ved synkende økonomisk tilvækst, lav produktivitet, stagnerende teknisk udvikling, utilstrækkelig konsumtionsvareproduktion, tilbagestående landbrug, dårlig varekvalitet og udsolgte lagre. I Kina og Albanien er disse og lignende problemer løst gennem en politisk revolution - kulturrevolutionen - som har genoprettet masseinitiativet som den økonomiske udviklings primus motor, forandret produktionsforholdene i virksomhederne og dermed også frigjort produktivkræfterne. I de revisionistiske lande har masserne ikke haft mulighed for på lignende måde at sætte deres vilje igennem mod de ledere i parti og stat som følger Hrustjovs vej. Liu Shao-chi faldt. Men Bresnjev, Kadar med flere sidder endnu. De ny økonomiske reformer som de er udtrykt i profitsystemet, er revisionisternes svar på Østeuropas udviklingsproblemer. Det gælder også den reform som trådte i kraft i Ungarn den 1. januar 1968.

DET NY ØKONOMISKE SYSTEM

Det ny økonomiske systems formål er "at øge effektiviteten i vores planlægning og i vores økonomiske arbejde for at fremskynde udviklingstakten" (I s.11) Planmål angives ikke længere for de enkelte virksomheder. Staten har ret til at oprette og nedlægge virksomheder, udpege og afskedige virksomhedsledere, fastsætte grundlønninger, revidere regnskaber og om nødvendigt gribe ind i virksomhedens forvaltning. Men indenfor virksomheden er det direktøren, som bestemmer hvor stort omfang og hvilken retning produktionen skal have. Den eksisterende statslige planlægning er derfor nærmest en slags "rammeplanlægning", som på grundlag af den spontane udvikling i virksomhederne forudsiger den kommende udvikling. Ligesom i de kapitalistiske lande påvirker staten virksomhederne først og fremmest gennem kreditpolitikken, beskatningen og kontrollen med udenrigshandel og valutapolitik. Kun meget store investeringsprojekter, som øger produktionen i en industrigren med mindst 25-30% afgøres af staten. (I s. 259-261) Desuden forekommer en vis priskontrol.

Målet for enhver virksomhedsleder er at maksimere profitten. "Med dette mener vi, at lederne og hele kollektivet i virksomheden skal være interesserede i at opnå de højst mulige profitter." (I s.13) "Ifølge vores opfattelse fremmes en hurtig udvikling bedst gennem at maksimere profitterne" (I s.168) Følgelig er det først og fremmest virksomhedsledernes interesse i maksimal profit som er udslagsgivende: "Interessen for profit er blevet stærkere først og fremmest for virksomhedsledere på top- og mellemniveau, skønt i mindre udstrækning og indirekte også for hver arbejder og ansat." (I s. 68) (understreget i kilden).

"Det er vigtigt at vurderingen af det arbejde som udføres af de virksomhedsledere der udpeges af myndighederne skal genspejles i den personlige indtægt og i den bonus som fastsættes af de ledende organer "(II s.107).

"Det ny system motiverer virksomhederne til at planlægge løsninger som resulterer i maksimal profit" og

"den direkte forbindelse mellem nationale planer og virksomhedernes planer, og den faste organisation som var nødvendig for at bibeholde denne forbindelse er ophørt

med at eksistere" (I s.70). For at gennemføre dette system er virksomhedernes profit blevet opdelt i to fonder: en udviklingsfond og en udbyttedelingsfond. Udviklingsfonden er beregnet til virksomhedens investeringer og udbyttedelingsfonden deles mellem de ansatte. Hvordan fordeles da udbyttedelingsfonden?

Svaret er:

"Virksomhedens arbejdere og ansatte klassificeres efter et udbyttedelingsystem på følgende måde. a) Den første kategori omfatter administrerende direktører, direktører og viceadministrerende direktører som udpeges af myndighederne, samt de personer som ansættes af direktørerne som ledere og viceledere for sektioner, fabrikker, større værksteder og andre ansatte på lignende poster, samt også økonomiske og tekniske konsulenter. Ifølge beregninger omfatter antallet af sådanne personer fra 0,5 til 1 % af hele personalet i forskellige virksomheder.

Personer som tilhører denne gruppe har ret til som gruppe at få profitandele på op til 80% af deres faste lønninger.

b) Til den anden kategori hører ledere i sektioner og undersektioner som ikke er med i første kategori, værkstedsledere, højere formænd, formænd, projektører, konstruktører, teknikere, økonomer osv. Deres totale antal anslås til 4,5 - 12%. Disses profitandele må for gruppen som helhed gå op til 50% af lønnen.

c) Til den tredje kategori hører alle andre ansatte og arbejdere, dvs. 87-95% af alt personale. Disses profitandele må som gruppe betragtet gå op til 15% af lønnen. Opdelingen af udbyttedelingsfonden mellem disse grupper sker i overensstemmelse med de forholdstal som fremkommer, når de totale årslønninger multipliceres med de for oven angivne andelsprocenttal" (I s.37)

Hvis direktørlønningerne i en stor virksomhed således er 10 mill., formands og teknikergruppens er 20 mill. og arbejdergruppens er 70 mill, får direktørgruppen 28%, formands- og teknikergruppen 35% og arbejdergruppen 37% af udbyttedelingsfonden. Indenfor hver gruppe er fordelingen helt fri, så at den i princippet kan deles lige mellem alle eller samles på en eneste person. Hvordan udbyttedelingsfonden fordeles, afgøres på grundlag af den overenskomst, som direktøren slutter med

fagforeningen på virksomheden. "Inden for de grænser, som denne overenskomst sætter, bestemmer direktøren, efter at have gjort sig bekendt med fagforeningens mening, hvordan fonden skal fordeles på de forskellige personers indtægter" (I s. 39) Direktøren udnævnes af et regeringsorgan, efter at fagforeningens mening er indhentet. Fagforeningen har ikke vetoet i sådanne udnævnelsesspørgsmål". (I s. 39) Dette system er følgelig konstrueret sådan, at det fører til øgede indkomstforskelle i samfundet. Dette er også det udtalte formål: "Hvad lønningerne angår, kan man antage, at en større differentiering og måske også en hurtigere øgning vil finde sted. Som et resultat heraf kan lønningerne i en given virksomhed eller institution stige betydeligt". (I s. 24)

"Det er nødvendigt at modvirke de udjævnende elementer og øge effekten af de elementer, som leder til en rationel differentiering". (II s. 79)

"Differentiering af de personlige indtægter som en funktion af arbejds effektiviteten skal øges". (II s. 91)

"De forandrede værdier på lønstignings-indikatoren vil resultere i en mere intensiv differentiering af de personlige indtægter indenfor industri og anden virksomhed end tidligere.

Differentieringen øges af større effektivitet og produktivitet, men også af forskelle i de vilkår, som afgør i hvilken udstrækning virksomhederne kan øge sine profitter. Generelt set vil arbejdere i effektive virksomheder få højere løn end dem som arbejder i mindre succesrige virksomheder. Betydelige forskelle i lønninger og personlige indtægter vil imidlertid også opstå på grund af andre faktorer end den økonomiske effektivitet" (II s. 100)

"De personlige indtægter kan forventes at blive mere differentierede på grundlag af virksomhedens effektivitet. Dette vil også bidrage til differentiering indenfor fag, erhvervsgræne, grupper indenfor virksomheder osv." (II s. 105)

FAGFORENINGERNES ROLLE

De to artikelsamlinger har meget lidt at sige om fagforeningernes rolle i det nye system. Ifølge hvad vi har set har fagforeningerne ret til at tilkendegive deres mening ved udnævnelse af direktører, men de har ingen vetoet. Overenskom-

sten fastlægger rammerne for disposition over udbyttedelingsfonden, men det er virksomhedens direktør, som bestemmer, hvordan den skal fordeles mellem de forskellige ansatte.

Hvad angår beslutninger om arbejds- og levevilkår i virksomhederne skal fagforeningens mening indhentes og den faglige landsorganisation "har ret til at udtrykke sin mening i ethvert arbejds- og lønspørgsmål af national betydning" (I s.39). Fagforeningen kommer også ind i de "kontrolorganer" som kan oprettes på større virksomheder. Medlemmerne af dette organ indsættes af staten og af parti- og faglige organer og består desuden af "uafhængige eksperter".

Kontrolorganet har ikke andre beføjelser end ret til at ytre sig om virksomhedens årsberetning og om virksomhedens aktiviteter som helhed.(I s.207)

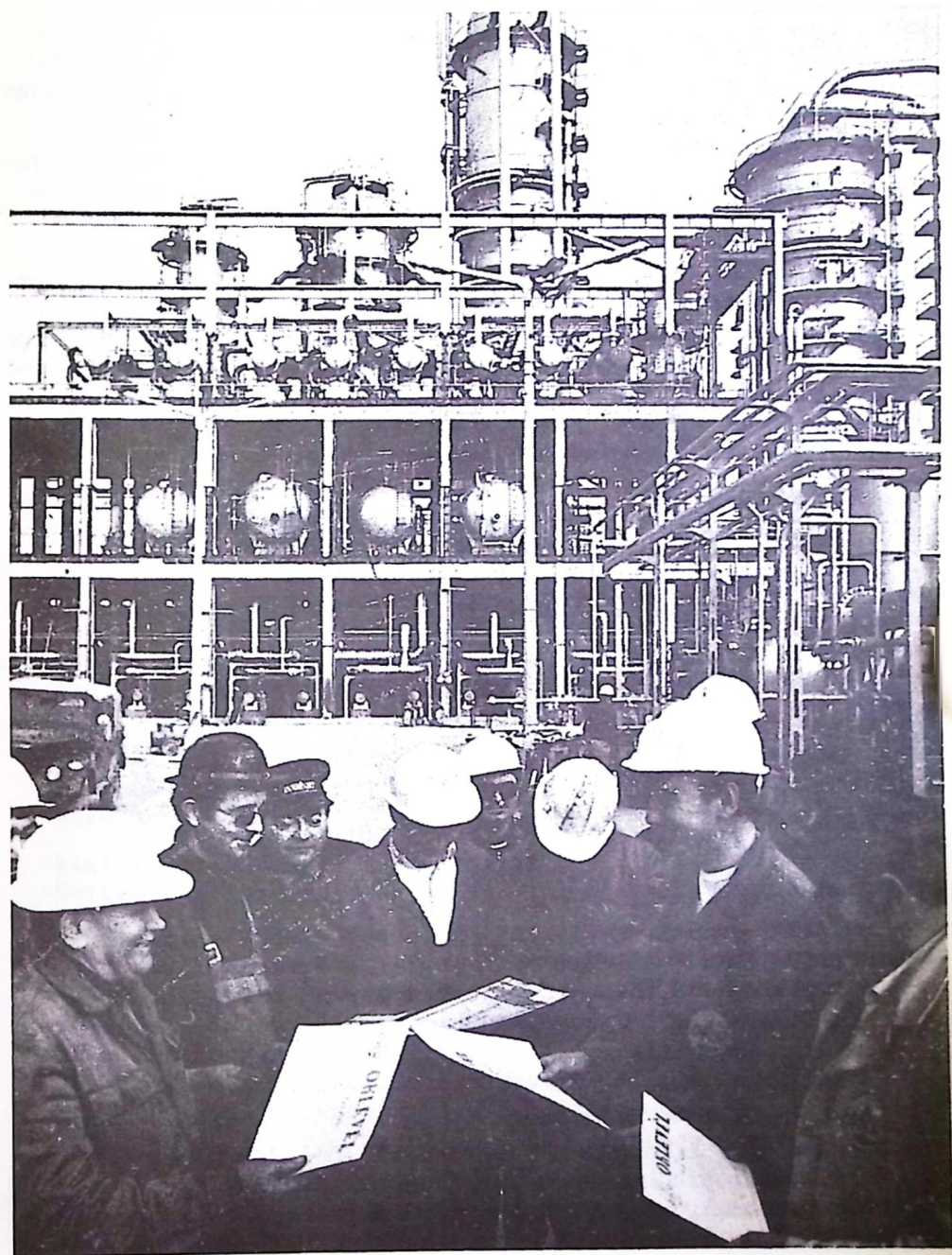
"Fagforeningen på virksomheden træffer afgørelse, efter at have indhentet direktørens mening, i spørgsmål vedrørende udnyttelsen af virksomhedens bidrag til fritidsfonden, sociale bidrag, pasning af virksomhedens kulturcentre og bibliotek, udgifterne til idrætssklubben og mindre indkøb til den sociale velfærd"(I s. 39)

INVESTERINGER, KREDITTER OG PRISER

Virksomhedens ledere, hvis økonomiske interesser er blevet fast knyttet til virksomhedens fortjeneste, er de virkelige beslutningstagere i det nye økonomiske system.De bestemmer produktionens karakter og indretning og har rådighed over virksomhedens aktiver, som ifølge loven ikke kan fratages virksomheden.(I s.17 og 210)

De ansætter og afskediger folk og fastsætter indenfor visse rammer lønningerne(I s.199) De enkelte virksomheder stod i 1968 for ca. 40% af alle investeringer i landet. I 1970 var den steget til 50% og i 1972 til 55-58% (I s.179, 201 og II s.164) Virksomhederne kan også sælge eller udleje dele af deres udrustning og dette antages at føre til, at der opstår foretagender, som helt lever af renter af en sådan virksomhed: "De økonomiske enheder kan også sælge eller udleje dele af deres udrustning til andre. Den ubegrænsede mulighed

Billedet viser nogle ungarske arbejdere foran deres arbejdsplads - et olieaffinaderi, der årligt sender tre millioner tons olie i pipelines til det socialimperialistiske Sovjetunionen.

for at udleje udrustning kan også bidrage til en bedre udnyttelse. Vi kan ovenikøbet forvente, at der udvikles institutionelle former for udlejning af udrustning, f.eks. foretagender, som udelukkende er beskæftiget med en sådan udlejningsvirksomhed" (I s.181)

Man er helt på det rene med, at systemet fører til øget differentiering mellem virksomhederne, afhængig af hvor profitabelt virksomheden kan drives:

"Virksomhedernes selvstændighed må nødvendigvis føre til en differentiering i de enkelte virksomheders situation. De, som arbejder i overensstemmelse med systemet og giver profit, vil forbedre deres stilling i forhold til dem, som arbejder mindre effektivt. Differentieringen berører dels virksomhederne som helhed, dels dens ansatte som individer. En virksomhed, som arbejder mere profitabelt kan udvikles hurtigere og garantere højere indtægter til sine arbejdere." (I, s. 211)

"Differentiering som følge af virksomhedernes fremtidige virke er uundgåelig. Den vil have sine årsager i forskellige produktionsbetingelser, teknisk udrustning, teknisk og økonomisk fremgang, ledelsens kvalitet og af markedet. *Det er ikke ønskværdigt at hindre denne differentiering.*" (I, s. 214)

For at hæmme lønstigninger, som udredes af udbyttedelingsfonden, er den sidstnævnte beskattet efter en kraftigt stigende progressiv skala. Udviklingsfonden, som bestemmer investeringerne, er derimod proportionalt beskattet. Hvis udviklingsfonden ikke slår til, kan virksomheden optage kreditter hos bankerne. Selv bankerne går ind for profitmaksimering. Det indebærer, at de i deres kreditgivning prioriterer de virksomheder, som lover de højeste og hurtigste profitter og tilbagebetaler pengene så hurtigt som muligt:

"En af forudsætningerne for at få investeringskreditter er, at investeringens afkast når eller overskrider er vist foreskrevet minimum. Kreditfordringer, som tilgoder dette krav, konkurrerer med hinanden (inden for en bestemt gren af økonomien). Bankerne opfylder de fordringer, som er de gunstigste ud fra profithensyn og hurtighed i tilbagebetalingen." (I, s. 180)

Hvad angår prisdannelsen, så er den fri for den største del af industriproduktionen og for en mindre del af råvarerne og landbrugsvarerne. Af forbrugsvarer er priser-

ne faste for 20%, for 30% er der maksimalpriser, 27% er løst regulerede og 23% af priserne er fri. Hensigten med den økonomiske reform er imidlertid at slippe priserne fri. Inden for industrien sank andelen af faste priser fra 10% til 5% mellem 1968 og 1970. (II, s. 50) I princippet forlanger virksomheden de priser, den kan opnå - det er jo én af hovedbetingelserne for profitmaksimering.

REFORMENS RESULTATER

I realiteten går reformen ud på at bestikke først og fremmest virksomhedslederne til at producere mere, bedre og mere økonomisk ved at give dem andel i profitten. Men præcist som i et kapitalistisk system findes der ikke noget middel undtagen konkurrencen mellem virksomhederne, der kan tvinge dem til at opnå de ønskede resultater for at få del i fortjenesten. Hvis ikke konkurrencen findes, tages bestikkelsen uden vederlag; det er både enklere og billigere. Det er tydeligvis også det, der er sket i stor udstrækning. Antallet af virksomheder er relativt lille, behovet er stort, og sammenslutninger af virksomheder er påbudt af staten. I realiteten eksisterer der derfor en udpræget monopolistisk virksomhedsstruktur. Dette har været bestemmende for resultatet.

For at opnå maksimale profitter er virksomhederne først og fremmest gået ind for at hæve priserne. Det er det gennemgående tema i artiklerne. (Se f. eks. II, s. 22 og 41ff)

Sigtet har været på denne måde at opnå maksimal profit på kortest mulig tid. (II, s. 21) Den gennemsnitlige profitrate har tydeligt ligget over 30%:

"Det kan ikke nægtes, at de industrielle producentpriser nu er høje. Den sammenlagte nettoindtægt, som er blevet realiseret med priserne på industriprodukter, set i forhold til ressourcerne, viser at investeringerne i gennemsnit betaler sig på tre år, hvilket på ingen måde modsvares af effektiviteten i vort produktive arbejde. Og i forædlingsindustrien - hvor selvfinansieringsprincippet er blevet gennemført mest konsekvent - er afkastet endnu højere." (II, s. 54)

Som en følge af disse monopolistiske pris- og profitkrav

til de foretagne investeringer har nye investeringer meget små chancer for at komme igennem, hvilket bremser tilvæksten i produktionen. (II, s. 54) Dette fænomen er som bekendt også karakteristisk for den monopolistiske kapitalisme. Et andet lighedstegn er uviljen til at tage langsigtede risici og hellere foretrække kortsigtede fortjenester og investeringer. (II, s. 21) Gennemgående klager forfatterne da også over virksomhedernes uvilje mod at foretage tekniske forbedringer:

"For mange virksomheder er det lettere at øge virksomhedens og den personlige indtægt gennem 'negative' forholdsregler som prisstigninger, dårligere kvalitet eller simpelthen ved at øge den producerede mængde i stedet for at anvende virkelig progressive forholdsregler som en teknisk udvikling." (II, s. 224)

Eftersom dette er en offentlig rapport fra officielle repræsentanter for det siddende regime i Ungarn, er det sandsynligt, at virkeligheden bag disse erkendelser er temmelig dystre. Man kan ane en del i en artikel af ministeren for den lette industri, J. Keserü:

"Samfundet godkender ikke virksomheders opførsel, som udnytter deres monopolstilling, som ikke sænker priserne, når omkostningerne falder, og som skaffer sig ekstra indtægt og akkumulere mere end det, som er nødvendigt for at udvikle produktionen i takt med markedets efterspørgsel. Endnu strengere må man fordømme fremgangsmåden hos de virksomheder, som hæver priserne ved at begrænse udbuddet eller som begrænser konkurrencen for at skabe knaphed. (Sådanne bestræbelser kan give sig udslag i uberettiget oplagring, i indskrænkning af valgmuligheder, i ulovlige prisaftaler med andre virksomheder osv.) En virksomhed inden for produktion eller handel må fordømmes strengt, hvis den i almindelighed forsømmer at udføre sine opgaver med hensyn til spørgsmålet om den indenlandske forsyning. Hvis den - for at opnå bedre salgspriser inden for landet - eksporterer ekstra meget, og derved skaber indenlandsk knaphed på en vigtig vare eller forsømmer at imødekomme en bestående knaphed. Det er lige så kritisabelt, hvis en virksomhed søger at kompensere for sine synkende eksportpriser ved at hæve de indenlandske priser." (II, s. 154)

Keserü nævner også en række andre metoder, som praktiseres: importfirmaer, som skruer priserne op over for køberne, virksomheder som sænker kvaliteten, virksomheder som kalkulerer deres omkostninger ud fra de højeste i stedet for ud fra de gennemsnitlige indkøbspriser, osv., osv.

En vigtig konsekvens af det nye profitsystem - en konsekvens som nævnes i flere sammenhænge - er, at profitterne maksimeres gennem afskedigelse af bedre betalte arbejdere og ansættelse af lavtlønnede. (II, s. 81, 91f) På denne måde kan virksomhederne presse et uforandret merarbejde igennem til uforandrede omkostninger. Desuden behøver de ikke at tænke på udbyttedelingsfonden. Eller de kan formindske den andel, som skal udbetales til arbejderne og øge den andel, som skal tilfalde virksomhedslederne. I det hele taget er "den sædvane at lade virksomhedsinteresserne få forrang for hele samfundets interesser blevet vidt udbredt." (II, s. 92) Som en følge heraf er den industrielle produktion stagneret.

PERSPEKTIV

Det problem, som den økonomiske reform skulle løse i Ungarn - ligesom tilsvarende reformer i andre revisionistiske lande - er den kvantitativt og kvalitativt stagnerende produktion. Hovedårsagen til dette problem er, at de bestående produktionsforhold i de revisionistiske lande ikke fremmer en hurtig og alsidig produktionstilvækst. Statsovertagelsen af produktionsmidlerne og kollektiviseringen af landbruget er i og for sig utilstrækkelige forholdsregler til at løse kapitalismens problemer. Det er ikke nok, at de juridiske forhold - ejendomsforholdene - forandres. Det er ikke kun formerne, men også indholdet - produktionsforholdene - som må forandres. Produktionsforholdene er de direkte forhold mellem menneskene i produktionen: arbejdsfordelingen mellem ledere og ledede, mellem arbejdere og bønder, mellem intellektuelle og funktionærer, mellem forskellige slags arbejdere osv. I sammenhæng med spørgsmålet om produktionsforholdene hører også det politiske spørgsmål, klassespørgsmålet, spørgsmålet om magten: hvilken klasse er det, som bestemmer politikken og samfundsudviklingen?

For det er klart at det i sidste instans er spørgsmålet om, hvilken klasse der har magten, som afgør, hvorvidt produktionsforholdene forandres sådan, at klasser og klasseforskelle successivt ophæves eller ikke. Først når arbejderne og bønderne i realiteten har magten i partiet, i staten og i virksomhederne, kan produktionsforholdene forandres i socialistisk og kommunistisk retning. De arbejdende klasser er de eneste klasser, som er interesserede i en sådan forandring. Men hvis de arbejdende klasser har magten i samfundet, og disse klasser anvender magten til at forandre produktionsforholdene i socialistisk og kommunistisk retning, da frigøres også produktivkræfterne på en måde og i et omfang, som er umuligt både under kapitalismen og under den nye form for statskapitalisme (eller rettere sagt statsmonopolistisk kapitalisme), som råder i de revisionistiske lande. Den vigtigste produktivkraft er mennesket selv, og denne produktivkraft frigøres i masseomfang, når masserne har den virkelige magt i samfundet og udnytter den til at afskaffe klasser og klasseforskelle.

Udviklingen i Kina og i Albanien, hvor samfundsudviklingen hurtigt går frem fra basis til overbygning, beviser dette.

Men denne løsning var ikke mulig, hverken i Ungarn eller i de andre revisionistiske lande. Revolutionen stoppede op på et tidligt stadium både i samfund, stat og parti. Men en ufuldendt revolution er i længden en umulighed: den må fortsætte fremad eller gå tilbage. I Ungarn og i de øvrige revisionistiske lande er den gledet tilbage, fordi det aldrig lykkedes arbejderklassen og bønderne at befæste deres magt; de overlod den til repræsentanter, som frigjorde sig fra deres egen basis og installerede sig som et selvstændigt privilegeret lag. Men herigennem kom denne nye klasse også i modsætning til masserne, hvis initiativ og skaberkraft den ikke kunne udnytte.

Resultatet blev en stagnerende udvikling i stat, politik, kultur - og denne stagnation ramte først og fremmest masserne. Hvordan nu løse denne modsætning? De ledende kunne ikke stole på den revolutionære løsning, som i Kina og Albanien, dvs. stole på masserne, for det ville have

undermineret deres egne positioner og privilegier. De måtte vælge en kapitalistisk løsning - dvs. støtte sig til den kombinerede pisk og gulerod: profit. Til dels gøre masserne interesserede i profitten, men frem for alt appellere til det økonomiske toplot, virksomhedslederne. Slutresultatet blev den økonomiske reform i form af det nye profitsystem.

Men kan det løse revisionisternes problem? At dømme efter de ungarske erfaringer kan det ikke - end ikke på kort sigt. Produktionen er ikke gået frem. De umiddelbare resultater er hovedsageligt blevet prisstigninger, profitjagt, øget islæt af kapitalistisk udbytning og udplyndringsmetoder, og frem for alt øgede indkomstforskelle mellem på den ene side toplotet og på den anden side de arbejdende, men også mellem forskellige kategorier af arbejdere, mellem forskellige erhvervsgrene og mellem forskellige virksomheder. Men dette øger blot modsætningerne i de revisionistiske lande og forringer massernes stilling. Selv om de økonomiske reformer kan give revisionismen i Østeuropa yderligere en frist, så kan de ikke løse den grundlæggende modsætning, nemlig modsætningen mellem de arbejdende masser og det privilegerede lag. Denne modsætning kan i grund og bund kun løses gennem en ny politisk revolution, som på ny - og da varigt - gør folket til herre i eget hus.

Bibliografisk note.

De to artikelsamlinger, som der henvises til, er:

- I: "Reform of the Economic Mechanism in Hungary. Nine Studies Edited by Istvan Friss." (Budapest 1971)
- II: "Reform of the Economic Mechanism in Hungary. Development 1968-71. Edited by Otto Gado." (Budapest 1972)

DET NATIONALE SPØRGSMÅL

I debatten omkring Danmarks indlemmelse i EF har kredse inden for venstrefløjen fremført det synspunkt, at det ikke er marxisters opgave at kæmpe for national selvbestemmelsesret. Arbejderklassens kamp er international, siger man, og kun gennem international klassekamp kan man forsvare arbejderklassens interesser imod overnationale monoplers forsøg på at skærpe udbytningen og undertrykkelsen af arbejderne. I denne forbindelse argumenteres der endvidere for, at klassekampen i voksende udstrækning vil forme sig som arbejdernes internationale kamp på tværs af landegrænserne imod de stadigt mere dominerende multinationale selskaber.

Disse kredse mener som en følge af dette, at kampen for national selvbestemmelsesret - dvs. selve den nationale kamp - er en borgerlig kamp, som i følge denne opfattelse skulle åbne op for borgerligt-nationalistiske strømninger og tilsløre klassekampen.

Herover mener KFML, at den nationale kamp også i dag er en del af klassekampen, og at arbejderklassen også har nationale interesser at forsvare.

NATIONEN

Nationen er opstået i forbindelse med kapitalismens sejr over den feudalistiske produktionsmåde. Fremkomsten af den kapitalistiske vareproduktion krævede et omfattende marked. De feudale produktionsforhold, hvis økonomiske basis var landbrug og udstrakt selvforsyning, var en væsentlig hindring for udviklingen af et marked for den kapitalistiske vareproduktion. En jungle af toldgrænser bremsede vareudvekslingen; vidtforskellige systemer for mønt, mål og vægt, forskelle i handelsbestemmelserne fra provins til provins samt godsejernes interesse i at fastholde arbejdskraften gennem stavnsbånd og livegenskab forhindrede dannelsen af større geografiske enheder, inden for hvilke varerne - herunder også varen arbejdskraft - kunne udveksles frit.

Under kapitalismens udvikling blev nationale områder et naturligt territorium i dannelsen af stadig større markeder for den kapitalistiske vareproduktion. I reglen faldt det naturligt at virke for samlingen af områder, hvor befolkningen talte samme sprog, havde samme kulturelle traditioner og levede på et nogenlunde samlet territorium.

Politisk slog skabelsen af det nationale marked igennem i form af den nationale bevægelse, som især prægede det 19. århundrede. Udviklingen af varemarkedet og i denne forbindelse ikke mindst af transportmidlerne skabte grobund for en samling af de "dannede" klasser i en sproglig-national samhörighed. Og eftersom folkene i senfeudalismens periode ofte var undertrykt af fremmede fyrster og disses fremmedsprogede embedsmænd, var der for borgerskabet en gunstig lejlighed til at forbinde kampen for et frit varemarked med nationale folkerejsninger.

Dannelsen af nationalstaten med sprogfællesskab, fællesskab i territorium, i økonomi og kultur repræsenterede således en progressiv udviklingstendens, idet nationalstatens fremkomst bidrog til at underminere de feudale produktionsforhold.

NATIONEN I DAG

Nationen er altså blevet til i forbindelse med overgangen fra feudalismen til kapitalismen. Betyder nu dette,

at nationen i dag er forældet? Betyder det, at nationen er og bliver en politisk enhed, der ~ som det undertiden påstås - "udelukkende" tjener kapitalens interesser?

Til en vurdering af disse spørgsmål hører både en analyse af den økonomiske og af den politiske udvikling.

Ser man på den økonomiske udvikling er det tydeligt, at kapitalen internationaliseres i imperialismens epoke. Der opstår internationale monopoler - selv om de for det meste stadig har deres rod i bestemte lande - og monopolerne tilstræber en nedbrydning af de nationale grænser og dermed af begrænsningerne for deres virksomhed. Ligesom kapitalisterne i den tidlige kapitalismes periode søgte at nedbryde de lokale skranker inden for de enkelte lande og landområder med henblik på udviklingen af et sammenhængende nationalt marked, sådan stræber monopolerne i dag efter at nedbryde de nationale grænser. Hvor det i kapitalismens barndom var toldmurene *inden for* landene, restriktionerne på arbejdskraftens bevægelighed *inden for* landene (f. eks. stavnsbånd og livegenskab), som borgerskabet ønskede nedbrudt, så er det i dag arbejdskraftens, kapitalens og varernes frie bevægelighed *på tværs af*, dvs. *mellem* landene, som tilstræbes.

Det er almindeligt anerkendt blandt marxister, at den tidlige kapitalismes sønderbrydning af indre toldmure, handelsrestriktioner osv. var progressiv. Kan man nu deraf slutte, at ligesom den tidlige kapitalismes nedbrydning af indre restriktioner var progressiv, så er monopolernes nedbrydning af de nationale grænser også progressiv?

I debatten om det nationale spørgsmål har et sådant synspunkt været fremsat. Det går ud fra den opfattelse, at produktivkræfterne nødvendigvis må udvikle sig på en sådan måde, at de sprænger de nationale rammer. I vor tid er arbejdsdelingen så vidt gennemført og produktionen så samfundsmæssig, at de nationale rammer nødvendigvis er for snævre. Den tidlige kapitalismes stræben efter et omfattende nationalt marked modsvares i vor imperialistiske epoke af monopolkapitalens stræben efter et omfattende internationalt marked. Afskaffelsen af den nationale selvbestemmelsesret, oprettelsen af internationale stormarkeder og overnationalt apparater til at administrere disse markeder er egentlig kun en ajourføring af den

faktiske internationalisering, som allerede har fundet sted hele det tyvende århundrede igennem.

Det er præcis *denne* modsætning mellem produktivkræfterne og produktionsforholdene, som er medvirkende til, at man *ikke* kan parallellisere det tidlige borgerskabs søn-

....Forkaste nationernes selvbestemmelse og opstille de arbejdendes selvbestemmelse er ganske urigtigt, idet en sådan opstilling ikke tager hensyn til, hvilke vanskeligheder der er for differentieringen inden for nationerne, og hvilke bugtede veje den følger.

(V.I.Lenin i "Om partiprogrammet", 19. marts 1917)

derbrydning af de lokale hindringer for dannelsen af nationalstaten med monopolkapitalens sønderbrydning af de nationale grænser i vore dage. Den første udvikling var progressiv, den udvikling, der finder sted i dag, er reaktionær!

Hvorledes skal dette forstås?

I kapitalismens barndom var skabelsen af nationalstaten et led i nedbrydelsen af den forældede feudale opsplitning. Den feudale opsplitning tjente den herskende klasse (godsejerne) og forhindrede produktivkræfternes udvikling.

Borgerskabets kamp mod fyrster og enevælde og for bl. a. nationalstaten blev progressiv, fordi den *faldt sammen* med det store befolkningsflertals - primært bøndernes - kamp mod feudalismen. Det 19. århundredes nationale kampe og borgerligt-nationale revolutioner bragte den undertrykkelse, som de reaktionære, herremandsstøttede, enevældige regimer var repræsentanter for på det nationale område, til fald.

Hvorledes er da forholdet mellem produktivkræfter, produktionsforhold og de nationale rammer i dag?

Det er allerede nævnt, at kapitalens internationalisering skrider hastigt frem. Herunder nedbrydes de nationale grænser. Men til forskel fra udviklingen under

den tidlige kapitalisme, hvor skabelsen af nationalstaten var progressiv, idet det var de feudale produktionsforhold, der var blevet "lænker" for produktivkræfternes videre udvikling, så er situationen en anden i dag.

I dag er det de kapitalistiske produktionsforhold, som er "lænker" for produktivkræfterne, og monopolkapitalens forsøg på nedbrydning af de nationale rammer er et led i dens bestræbelser på at bevare disse "lænker".

Monopolkapitalens fjernelse af de nationale grænser tjener dels til at styrke de forældede produktionsforhold, dels til at "forsinke" udviklingen ved at skærpe kontrollen over og udbytningen af arbejderklassen.

Ligesom borgerne, bønderne og arbejderne i kapitalismens barndom gennem deres klassekamp mod feudaladelen på én og samme tid nedbrød de forældede feudale produktionsforhold og gik til kamp mod undertrykkelsen af nationen, går arbejderklassen i monopolkapitalismens epoke på én og samme tid til kamp mod forældede kapitalistiske produktionsforhold og til kamp mod forsøg på at styrke disse forældede produktionsforhold gennem monopolkapitalens nedbrydning af de nationale grænser.

Kampen for national selvbestemmelsesret er derfor en *del* af kampen for socialismen. Kampen for national selvbestemmelsesret er en specifik *form* for klassekamp, rettet imod monopolerne.

Det er en kamp, som lægger monopolerne hindringer i vejen, skærper modsætningen mellem den samfundsmæssige produktion og den private tilegnelse af produktet.

NATIONAL KAMP OG KLASSEKAMP

Det er netop *grundbegrebet*, at den nationale kamp er en form for klassekamp, et af de mange konkrete udtryk for kampen mellem bourgeoisie og proletariat i vor epoke.

Det er blevet anvendt imod parolen "For national selvbestemmelsesret, at den er både forældet og urealistisk, og at parolen i virkeligheden skulle betyde et forsvar for den *borgerlige* stat og dermed en tilsløring af klassekampen.

Hvad forstås der ved national selvbestemmelse?

Lenin har givet et klart svar herpå. Han skriver,

"at man ved nationernes selvbestemmelse forstår deres adskillelse fra kollektiver af fremmed nationalitet, dannelsen af selvstændige nationalstater,"

og man kunne - for at være aktuel - tilføje at man ved national selvbestemmelse forstår *den fortsatte bevarelse* af selvstændige nationalstater.

Nu er det naturligvis indlysende, at bevarelsen af f. eks. Danmark som nationalstat *i dag* rent faktisk betyder den fortsatte eksistens af en *borgerlig* dansk nationalstat.

Er dette ikke en modsigelse? Det er jo netop den herskende klasse, primært monopolborgerskabet, som i forening med europæiske og/eller amerikanske monopoler nedbryder grænserne og sælger ud af den nationale suverænitet. Hvordan kan man kæmpe for national selvbestemmelseret, når de, der skal administrere denne selvbestemmelseret, *selv afgiver den og har interesse i at afgive den?*

Hermed rammer diskussionen om den nationale selvbestemmelseret ind i en helt grundlæggende diskussion om den taktik, som revolutionære må anvende i lyset af strategien i kampen for socialismen.

Kampen for national selvbestemmelseret er ikke den eneste kamp, som arbejderklassen fører i perioder, hvor kapitalismen endnu har overlevelsesmuligheder. Den fører andre kampe, som heller ikke *umiddelbart* overskrider det kapitalistiske samfunds rammer! Et eksempel, der ligger nær kampen for national selvbestemmelseret, er kampen for demokratiske rettigheder. Man kunne her opstille samme modsigelse som for den nationale kamps vedkommende: en kamp for demokratiske rettigheder - f. eks. trykkefrihed, organisationsfrihed, strejkeret - går ud fra den forudsætning, at den kan vindes *inden* for det bestående kapitalistiske samfunds rammer; og det vil sige, at disse demokratiske rettigheder - ligesom for den nationale selvbestemmelserets vedkommende - skal administreres af monopolkapitalens statsmagt,

og det er jo netop monopolernes angreb på de demokratiske rettigheder, som kampen retter sig imod.

Når marxister-leninister på trods heraf alligevel mener, at kampen for demokratiske rettigheder såvel som kampen for national selvbestemmelsesret er realistisk og i arbejderklassens interesse *inden for* det bestående kapitalistiske samfunds rammer, så hænger det naturligvis sammen med den grundlæggende opfattelse, at *det er muligt for arbejderklassen at tvinge borgersekabet i defensiven og derigennem forhindre det i at undertrykke de demokratiske rettigheder og i at sælge ud af den nationale selvbestemmelse.*

Der findes utallige historiske eksempler på, at arbejderklassen gennem hård og sej kamp har tilkæmpet sig demokratiske rettigheder og forhindret nationen i at blive udslettet. Den verdensomspændende kamp mod fascismen var en sådan kamp, som taktisk havde til formål at bevare eller genvinde de demokratiske rettigheder og nationernes suverænitet.

Men det er klart, at ligesom alle andre resultater, arbejderklassen hen ad vejen tilkæmper sig inden for det kapitalistiske samfunds rammer, konstant søges udhulet og tilintetgjort, så er de demokratiske rettigheder og den nationale selvbestemmelse kun en realitet, hvis arbejderklassen uophørligt kæmper for at bevare de resultater, den har vundet.

Det er udtryk for en *overvurdering* af kapitalens styrke og dens statsmagts urørlighed at benægte mulighederne for at tvinge kapitalen til at give indrømmelser over for arbejderklassen - uanset om det drejer sig om demokratiske rettigheder eller den nationale selvbestemmelsesret. Omvendt: at slå sig til tåls med aftvungne borgerlige love om demokratiske rettigheder og en eventuel retræte fra borgersekabets side i forbindelse med afgivelse af suverænitet er udtryk for en *undervurdering* af kapitalens og dens statsmagts styrke.

Omkring 100.000 mennesker demonstrerer deres nej til afgivelse af national selvbestemmelsesret dagen før folkeafstemningen om EF i oktober 1972. Billedet er fra Christiansborg Slotsplads.

Det centrale er, om arbejderklassen i sin *daglige kamp*, uanset om det drejer sig om kamp for demokratiske rettigheder, for national selvbestemmelsesret eller for højere løn og bedre arbejdsvilkår, på den ene side formår at tvinge kapitalen på tilbagetog og på den anden side erkender, at kun hvis kampen føres videre og sættes i relation til proletariats egen magtovertagelse, kan de vundne rettigheder og forbedringer i levevilkårene *endeligt sikres*.

NATIONAL KAMP OG FRONTPOLITIK

I det foregående afsnit har vi påvist, at i deres væsen er kampen for demokratiske rettigheder, for national selvbestemmelsesret, for højere løn og bedre levevilkår *forskellige former for klassekamp*. Det er derfor forkert at opstille en modsætning mellem den nationale kamp og klassekampen. Klassekampen er ikke kun økonomisk kamp; alle kampe i classesamfundet er klassekamp.

Men til de forskellige former for klassekamp svarer forskellige former for organisering. Den økonomiske kamp på arbejdspladserne varetages af faglige organisationer, strejkekomiteer o. l. Kampen mod husejerne varetages af lejernes organisationer, og kampen for den nationale selvbestemmelsesret varetages af nationale frontorganisationer.

Disse masseorganisationer er bredere eller snævrere, alt efter kampens natur og mulighederne for at vinde allierede. Eksempelvis er den faglige kamp rettet mod alle kapitalister i og med, at de beskæftiger lønarbejdere. Den faglige organisering omfattes derfor ikke af ikke-lønarbejdere. Den nationale front kan imidlertid omfatte andre end lønarbejdere. I den konkrete nationale kamp kan lønarbejdere og ikke-lønarbejdere - f. eks. dele af småborgerskabet, småkapitalister m.v. - have sammenfaldende interesser i kampen mod monopolernes bestræbelser for at udradere nationen.

Betyder dette, at klassekampsaspektet i den nationale kamp tilsløres?

Denne påstand fremføres af folk, som *ikke* opfatter den nationale kamp som en form for klassekamp, men som

tværtimod stiller den nationale kamp i *modsatning* til klassekampen. Efter vor opfattelse sker der derved en tilsløring af klassekampen.

Kun hvis man anerkender sammenhængen mellem den nationale kamp og klassekampen, vil det være muligt at arbejde for, at den nationale kamp ikke bliver forvrænget og ført ind i borgerligt-nationalistiske baner.

I den nationale front er det de revolutionæres opgave at sikre fronten enhed og slagkraft og gennem deres selvstændige propaganda at fastholde det revolutionære perspektiv for den nationale kamp. I sidste ende vil en national kamp kun føre til varige resultater, hvis et kommunistisk parti er den *politiske ledende kraft* i fronten.

For det revolutionære kommunistiske parti er kampen for den nationale selvbestemmelsesret en *del* kamp i den samlede kamp for socialismen. Men det er ikke ensbetydende med, at partiet kun kan og vil samarbejde med folk, der er enige med partiet heri. I den faglige kamp samarbejder revolutionære med arbejdere, der ikke er revolutionære; i kampen for bedre boligforhold samarbejder revolutionære i lejerorganisationerne med lejere, som ikke er socialister; i uddannelseskampen samarbejder revolutionære med ikke-socialistiske studerende.

Det fælles grundlag - det minimumsgrundlag - de revolutionære kan samarbejde med andre på inden for Folkebevægelsen mod EF er netop kampen for Danmarks nationale selvbestemmelsesret.

De revolutionære må i dette arbejde gå i spidsen for en enig front, et fællesarbejde, for en slagkraftig front, og for at forhindre en splittelse af kampen mod EF.

Men forsvaret for frontens enhed og handlekraft er ikke ensbetydende med, at de revolutionære skjuler deres standpunkter inden for fronten eller ophører med at fremholde det revolutionære perspektiv i deres selvstændige propaganda og agitation. Som repræsentanter for arbejderklassen og denues socialistiske perspektiv er det tværtimod de revolutionæres pligt at påvise sammenhængen mellem den nationale kamp og kampen for socialismen. Ved at fremholde dette perspektiv og ved samtidig at være frontens kraftigste fortalere for enhed og fælles

handling kan de revolutionære dels trænge de kræfter tilbage, som vil sætte fronten ind i et borgerligt-nationalistisk perspektiv, og dels bekæmpe reformistiske og revisionistiske tendenser.

Netop i Folkebevægelsen mod EF ser man, hvorledes DKP har forsøgt at bringe modstanden mod EF ind i et revisionistisk perspektiv. Gang på gang har DKP hævdet, at der i Danmark findes særlige "demokratiske traditioner", og at disse traditioner gjorde det lettere at nå videre til socialismen via et anti-monopolistisk "fornyset demokrati". Derigennem søger de at så illusioner om, at Danmark *uden for* EF ville være så "demokratisk", at mulighederne for en fredelig overgang til socialismen via det borgerlige demokratis udvidelse ville blive stærkt øget.

Der findes ikke i dag et revolutionært kommunistisk parti, som kan tage den politiske ledelse i massearbejdet og dermed heller ikke i det frontarbejde, som udvikles i forbindelse med den nationale kamp. Men denne kendsgerning er ikke ensbetydende med, at de revolutionære - selv om de er svage - skal holde sig borte fra frontarbejdet. På lokalt plan, i anti-EF-komiteerne osv., kan de revolutionære gøre et solidt arbejde og samtidig blive hårdet og afklaret i samarbejdet og i kampen inden for fronten.

Ud fra dette synspunkt tager KFML afstand fra den af MLE oprettede "Arbejderkomité mod EF". Oprettelsen af Arbejderkomiteen har splittet kampen og svækket de revolutionære kræfter i Folkebevægelsen. Det er muligt, at medlemmer af Arbejderkomiteen også arbejder i Folkebevægelsen, men at der er tale om en spredning, og dermed en svækkelse, af kræfterne er indlysende.

I sidste ende er den nationale kamp et spørgsmål om klassekamp.

(Mao Tsetung, 1963)

Det vigtigste i forbindelse med oprettelsen af Arbejderkomiteen er imidlertid, at den på trods af sit navn, ikke i sit grundlag adskiller sig principielt fra Folkebevæ-

gelsen. Hverken politisk eller organisatorisk har Arbejderkomiteen derfor nogen som helst eksistensberettigelse.

NATIONAL KAMP OG INTERNATIONAL KAMP

I denne redegørelse for den nationale kamps rolle vil vi til slut berøre forholdet mellem national kamp og international kamp.

Allerede i det kommunistiske manifest understregede Marx og Engels, at arbejderklassens kamp er international. Den proletariske internationalisme har altid været et urokkeligt grundlag for alle revolutionæres kamp.

Men den proletariske internationalisme strider hverken imod arbejderklassens kamp for socialismen i de enkelte lande og inden for de enkelte nationers rammer eller mod arbejderklassens kamp for at forsvare nationen mod imperialistiske overgreb.

Hele det 20. århundredes verdensomspændende kamp mellem undertrykte og undertrykkere er ét stort eksempel på, hvorledes den nationale befrielses- og forsvarskamp er blevet en uadskillelig del af kampen for socialismen.

Kampen mod fascismen, mod den amerikanske imperialisme, mod kolonimagterne, mod supermagternes imperialistiske overherredømme er alle eksempler på kampe, hvor national befrielse og kampen mod imperialistisk udbytning er smeltet sammen.

Men disse kampe har ikke fundet sted på samme tid og lige skærpet i alle dele af verden. Kapitalismen udvikler sig ujævnt. Kampens brændpunkter skifter fra område til område, fra land til land, fra én verdensdel til en anden.

En hårdnakket kamp mod imperialistisk undertrykkelse af eller kontrol med de små og mellemstore nationer er en *forudsætning* for, at kampen kan gå videre og nå frem til det socialistiske mål. Arbejderklassens internationale solidaritet, den proletariske internationalisme omfatter derfor også en solidaritet med den nationale befrielseskamp. *Kampen for national befrielse og kampen for socialismen er dele af samme altomfattende kamp.*

I denne kamp sker det, at arbejderklassen fører kampen frem til den socialistiske revolution. Med oprettelsen af arbejderklassens statsmagt i et eller flere lande styrkes socialismens kræfter i verdensmålestok. Den socialistiske opbygning inden for et eller flere lande står således ikke i modsætning til den proletariske internationalisme. Denne opbygning er et led i den verdensrevolutionære proces, og udviklingen har vist, at det har været muligt at opbygge socialismen i enkelte lande.

Kina og Albanien er vor tids tydeligste eksempler på, hvorledes opbygningen af socialismen støttet på egen indsats og et konsekvent forsvar for den nationale uafhængighed er smeltet sammen.

BESØG KFML'S BOGBUTIK 1. MAJ

PROGRESSIV LITTERATUR, PLADER, TIDSSKRIFTER, PLAKATER M.M.

ÅBNINGSTIDER: MA.-TO. 13 - 17³⁰, FRE. 13 - 19, LØ. 11 - 13.

BESTILLINGER PÅ GIRO 21 67 41, BOGBUTIKKEN 1. MAJ, ROSENBERG-
GADE 5, 1130 KØBENHAVN K.

TELEFON: (01) 12 87 97

LÆS

KOMMUNIST

UDGIVET AF:

KOMMUNISTISK FORBUND

MARXISTER-LENINISTER

ABONNEMENT PR. ÅR 20 KR.

FOR INSTITUTIONER 35 KR.

INDSENDES PÅ GIRO 140807

RAVNSBORG TVÆRGADE 7,

2200 KØBENHAVN N.

